

2023 წლის კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური
ანგარიშგებების

განმარტებითი შენიშვნები

2024 წლის 28 ივნისი

სარჩევი

ზოგადი ინფორმაცია	3
შესავალი	3
საკანონმდებლო ჩარჩო	3
კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების მომზადების საფუძველი	4
კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების წარდგენის საფუძველი	4
ფუნქციონირებადი ერთეულის დაშვება	5
კონსოლიდაციის პრინციპები	5
სახელმწიფო ბიუჯეტის დონეზე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები	5
ადგილობრივი ბიუჯეტების დონეზე წარმოდგენილი კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები	8
ფინანსური ანგარიშგება და ანგარიშგების კომპონენტები	11
ანგარიშგების თარიღი	11
საანგარიშგებო პერიოდი	11
საანგარიშგებო ვალუტა	11
უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციები	11
რესურსების განაწილება და გამოყენება	12
ანგარიშგების თარიღის შემდეგ მომხდარი მოვლენები	12
კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების შეზღუდვა	13
კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებების გამოქვეყნების თარიღი	13
კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებების მომზადებაზე და გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებლობა	13
სააღრიცხვო პოლიტიკა	14
ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება	14
ფინანსური შედეგების ანგარიშგება	25
ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება	29
წმინდა აქტივების/კაპიტალის ცვლილებების ანგარიშგება	29
ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგება	29
სახელმწიფო ბიუჯეტის კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების სხვა განმარტებითი შენიშვნები	31
კონსოლიდაციის პროცესი	31
პირობითი ვალდებულებები	36

ზოგადი ინფორმაცია

შესავალი

2023 წლის კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებები როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტის ორგანიზაციებისთვის, ასევე, ავტონომიური რესპუბლიკების და მუნიციპალიტეტებისთვის მომზადებულია დარიცხვის მეთოდის შესაბამისად, სამოქმედოდ შემოღებული IPSAS-ების ყველაზე მნიშვნელოვანი მოთხოვნების გათვალისწინებით.

ამასთან, სახელმწიფო ბიუჯეტის კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის სახაზინო სამსახურის მიერ, სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი მხარჯავი დაწესებულებების მიერ წარმოდგენილი ნაერთი წლიური ფინანსური ანგარიშგებების კონსოლიდაციის საფუძველზე, ხოლო ადგილობრივი ბიუჯეტების - ავტონომიური რესპუბლიკების და მუნიციპალიტეტების მიერ, მათ დაქვემდებარებაში მყოფი ერთეულების მიერ მომზადებული ფინანსური ანგარიშგებების კონსოლიდაციის საფუძველზე.

საკანონმდებლო ჩარჩო

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებების მომზადებისას გათვალისწინებულია შემდეგი ნორმატიული აქტების მოთხოვნები:

- საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 5 მაისის N108 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (სსბასს-ების) საფუძველზე ფინანსური აღრიცხვა-ანგარიშგების წარმოების შესახებ“;
- საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 15 იანვრის N17 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია "საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის და მისი გამოყენების შესახებ“
- საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 2 დეკემბრის N289 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ცვეთის/ამორტიზაციის ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ“
- საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2021 წლის 4 თებერვლის N24 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისა და წარდგენის წესის შესახებ“
- საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2021 წლის 31 დეკემბრის N364 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ აქტივებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაციის ჩატარების და ინვენტარიზაციის შედეგების საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (სსბასს-ების) საფუძველზე აღრიცხვა-ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ“.

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების მომზადების საფუძველი

წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები მომზადებულია შემდეგი საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) ყველაზე მნიშვნელოვანი მოთხოვნების გათვალისწინებით:

IPSAS 1 ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა

IPSAS 2 ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება

IPSAS 3 სააღრიცხვო პოლიტიკა, ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებებში და შეცდომები

IPSAS 4 უცხოური ვალუტის კურსის ცვლილებებით გამოწვეული შედეგები

IPSAS 5 ნასესხებ სახსრებთან დაკავშირებული დანახარჯები

IPSAS 9 შემოსავლები გაცვლითი ოპერაციებიდან

IPSAS 12 მატერიალური მარაგები

IPSAS 13 იჯარა

IPSAS 14 ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მოვლენები

IPSAS 16 საინვესტიციო ქონება

IPSAS 17 ძირითადი აქტივები

IPSAS 19 ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები

IPSAS 20 დაკავშირებულ მხარეთა შესახებ განმარტებითი შენიშვნები

IPSAS 21 ფულადი სახსრების არწარმომქმნელი აქტივების გაუფასურება

IPSAS 23 შემოსავალი არაგაცვლითი ოპერაციებიდან (გდასახადები და ტრანსფერები) IPSAS 24 ბიუჯეტის შესახებ ინფორმაციის წარდგენა
ფინანსურ ანგარიშგებაში

IPSAS 26 ფულადი სახსრების წარმომქმნელი აქტივების გაუფასურება

IPSAS 31 არამატერიალური აქტივები

IPSAS 32 შეღავათიანი მომსახურების შეთანხმებები: უფლების გადამცემი

IPSAS 34 ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება

IPSAS 35 კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება

IPSAS 36 მკვეთრე ერთულებსა და ერთობლივ საქმიანობაში ინვესტიციები

IPSAS 37 ერთობლივი შეთანხმებები

IPSAS 39 დაქირავებულთა სარგებელი

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების წარდგენის საფუძველი

კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებებში სამართლიანად არის წარდგენილი ინფორმაცია ორგანიზაციების ფინანსური მდგომარეობის, საქმიანობის ფინანსური შედეგების და ფულადი სახსრების ნაკადების შესახებ და არ ეწინააღმდეგება საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის

საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) საფუძველზე ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსური ანგარიშგების მარეგულირებელი ნორმატიული აქტების მოთხოვნებს.

კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებებში ეკონომიკური მოვლენები ძირითადად საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტებით (IPSAS) მოთხოვნილი შეფასების და აღიარების კრიტერიუმების გათვალისწინებით არის წარმოდგენილი, ზოგიერთი გამონაკლისის გარდა, რომელიც ახსნილია ქვემოთ.

ფუნქციონირებადი ერთეულის დაშვება

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები მომზადებულია იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ორგანიზაციები წარმოადგენენ ფუნქციონირებად ერთეულებს და პროგნოზირებად მომავალში არ იგეგმება მათი რეორგანიზაცია ან ლიკვიდაცია.

კონსოლიდაციის პრინციპები

სახელმწიფო ბიუჯეტის დონეზე კონსოლიდირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი მხარჯავი დაწესებულებების (ეკონომიკური ერთეულების) ნაერთი ფინანსური ანგარიშგებები, ავტონომიური რესპუბლიკის დონეზე - ავტონომიური რესპუბლიკის და მის მიერ კონტროლირებული ერთეულების ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგებები, ხოლო მუნიციპალიტეტის დონეზე - მუნიციპალიტეტი და მის მიერ კონტროლირებული ერთეულების ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგებები.

სახაზინო სამსახურის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის დონეზე მხარჯავი დაწესებულებების ფინანსური ანგარიშგებების მონაცემები კონსოლიდაციის მიზნებისათვის, აგრეგირებულია.

კონტროლირებული ერთეული არ გამოირიცხება კონსოლიდაციიდან იმ მიზეზით, რომ მისი საქმიანობები განსხვავდება ეკონომიკურ ერთეულში შემავალი სხვა ერთეულების საქმიანობისაგან (საქონლისა და მომსახურების ეკონომიკურად მნიშვნელოვანი ფასებით ახდენს მიწოდებას მაშინ როდესაც ეკონომიკურ ერთეულში შემავალი სხვა ერთეულები უსასყიდლოდ ან/და ეკონომიკურად უმნიშვნელო ფასებით და ა.შ);

სახელმწიფო ბიუჯეტის დონეზე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები

სახელმწიფო ბიუჯეტის დონეზე კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგება 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მოიცავს შემდეგი მხარჯავი დაწესებულებების ფინანსურ ანგარიშგებებს:

1. საქართველოს პარლამენტი და მასთან დაკავშირებული ორგანიზაციები
2. საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია
3. საქართველოს ბიზნესომბუდსმენის აპარატი
4. საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია
5. სახელმწიფო აუდიტის სამსახური
6. საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია

7. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო
8. საქართველოს უზენაესი სასამართლო
9. საერთო სასამართლოები
10. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
11. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია აბაშის, ზუგდიდის, მარტვილის, მესტიის, სენაკის, ჩხოროწყუს, წალენჯიხის, ხობის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტში
12. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ლანჩხუთის, ოზურგეთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში
13. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, წყალტუბოს, ჭიათურის, ხარაგაულის, ხონის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტში
14. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ახმეტის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროს, თელავის, ლაგოდეხის, საგარეჯოს, სიღნაღისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში
15. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია დუშეთის, თიანეთის, მცხეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში
16. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ამბროლაურის, ლენტეხის, ონისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში
17. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ადიგენის, ასპინძის, ახალციხის, ახალქალაქის, ბორჯომისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში
18. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრიწყაროს, მარნეულის, წალკის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტში
19. სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია გორის, კასპის, ქარელისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში
20. საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური
21. საქართველოს პროკურატურა
22. შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი
23. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო
24. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
25. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო
26. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
27. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო
28. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო
29. საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო

30. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო
31. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
32. საქართველოს განათლებისა, და მეცნიერების სამინისტრო
33. საქართველოს კულტურის, სპორტის და ახალგაზრდობის სამინისტრო
34. საქართველოს დაზვერვის სამსახური¹
35. სსიპ - საჯარო სამსახურის ბიურო
36. სსიპ - იურიდიული დახმარების სამსახური
37. სსიპ - ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური
38. სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური
39. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური
40. საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური
41. საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი
42. სსიპ - საზოგადოებრივი მაუწყებელი
43. სსიპ - საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო
44. ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე დროებითი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის ადმინისტრაცია - სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაცია
45. საქართველოს საპატრიარქო²
46. სსიპ - ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო
47. სსიპ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური - საქსტატი
48. სსიპ - საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია
49. საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატა
50. სსიპ - რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო
51. სპეციალური საგამოძიებო სამსახური
52. სსიპ - სახელმწიფო ენის დეპარტამენტი
53. სსიპ - საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სააგენტო
54. ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს აპარატი

¹ აღნიშნული ორგანიზაციის შემთხვევაში მოცემულია მხოლოდ ბიუჯეტის შესრულების შესახებ მონაცემები

² აღნიშნული ორგანიზაციის შემთხვევაში მოცემულია მხოლოდ ბიუჯეტის შესრულების შესახებ მონაცემები

55. სსიპ - ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

56. სსიპ - საპენსიო სააგენტო

57. სსიპ - საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი „საქპატენტი“

58. სსიპ - სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო

59. სსიპ - საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური

60. ა(ა)იპ - ათასწლეულის ფონდი

61. სსიპ - დეპოზიტების დაზღვევის სააგენტო

ადგილობრივი ბიუჯეტების დონეზე წარმოდგენილი კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები

ადგილობრივი ბიუჯეტების დონეზე წარმოდგენილია ქვემოთ ჩამოთვლილი ავტონომიური რესპუბლიკების და მუნიციპალიტეტების კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები:

1. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკა
2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკა
3. ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტი
4. აჭარის მუნიციპალიტეტი
5. ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი
6. ქობულეთის მუნიციპალიტეტი
7. ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი
8. ქედის მუნიციპალიტეტი
9. შუახევის მუნიციპალიტეტი
10. ხულოს მუნიციპალიტეტი
11. ახმეტის მუნიციპალიტეტი
12. გურჯაანის მუნიციპალიტეტი
13. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი
14. თელავის მუნიციპალიტეტი
15. ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტი
16. საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი
17. სიღნაღის მუნიციპალიტეტი
18. ყვარელის მუნიციპალიტეტი

19. ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტი
20. ჭიათურის მუნიციპალიტეტი
21. ტყიბულის მუნიციპალიტეტი
22. წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი
23. ბაღდათის მუნიციპალიტეტი
24. ვანის მუნიციპალიტეტი
25. ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი
26. თერჯოლის მუნიციპალიტეტი
27. სამტრედიის მუნიციპალიტეტი
28. საჩხერის მუნიციპალიტეტი
29. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი
30. ხონის მუნიციპალიტეტი
31. ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტი
32. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი
33. აბაშის მუნიციპალიტეტი
34. მარტვილის მუნიციპალიტეტი
35. მესტიის მუნიციპალიტეტი
36. სენაკის მუნიციპალიტეტი
37. ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი
38. წალენჯიხის მუნიციპალიტეტი
39. ხობის მუნიციპალიტეტი
40. გორის მუნიციპალიტეტი
41. ერედვის მუნიციპალიტეტი
42. ქურთის მუნიციპალიტეტი
43. ქარელის მუნიციპალიტეტი
44. კასპის მუნიციპალიტეტი

45. თიღვის მუნიციპალიტეტი

46. ხაშურის მუნიციპალიტეტი

47. ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტი

48. ბოლნისის მუნიციპალიტეტი

49. გარდაბნის მუნიციპალიტეტი

50. დმანისის მუნიციპალიტეტი

51. თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი

52. მარნეულის მუნიციპალიტეტი

53. წალკის მუნიციპალიტეტი

54. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი

55. ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი

56. ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი

57. ბორჯომის მუნიციპალიტეტი

58. ადიგენის მუნიციპალიტეტი

59. ასპინძის მუნიციპალიტეტი

60. ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი

61. ახალციხის მუნიციპალიტეტი

62. ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი

65. ახალგორის მუნიციპალიტეტი

64. დუშეთის მუნიციპალიტეტი

65 თიანეთის მუნიციპალიტეტი

66. მცხეთის მუნიციპალიტეტი

67. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტი

68. ამბროლაურის მუნიციპალიტეტი

69. ლენტეხის მუნიციპალიტეტი

70. ონის მუნიციპალიტეტი

71. ცაგერის მუნიციპალიტეტი

ფინანსური ანგარიშგება და ანგარიშგების კომპონენტები

ფინანსური ანგარიშგების სრული პაკეტი მოიცავს:

- ა) ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებას - ფორმა №1;
- ბ) ფინანსური შედეგების შესახებ ანგარიშგებას - ფორმა №2;
- გ) ფულადი სახსრების მოძრაობის შესახებ ანგარიშგებას - ფორმა №3;
- დ) წმინდა აქტივების/კაპიტალის ცვლილებების შესახებ ანგარიშგებას - ფორმა №4;
- ე) ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგებას - ფორმა №5;
- ვ) განმარტებით შენიშვნებს.

განმარტებითი შენიშვნები წარმოდგენილია როგორც ცხრილების, ასევე, ტექსტური, ფინანსური და არაფინანსური ინფორმაციის სახით, რომელშიც განმარტებულია ფინანსური ანგარიშგების ცალკეულ კომპონენტებში მოცემული ინფორმაცია დეტალურად. ამასთან, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებების განმარტებითი შენიშვნები დამატებით მოიცავს ისეთ ინფორმაციებს, რომლებიც არ არის წარმოდგენილი ფინანსური ანგარიშგების კომპონენტებში, თუმცა, საჭიროა ფინანსურ ანგარიშგებაში მოცემული ფინანსური ხასიათის ინფორმაციის უკეთ გასაგებად.

ანგარიშგების თარიღი

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების თარიღია 2023 წლის 31 დეკემბერი.

საანგარიშგებო პერიოდი

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების საანგარიშგებო პერიოდია კალენდარული წელი, 2023 წლის 1 იანვრიდან 31 დეკემბრამდე.

საანგარიშგებო ვალუტა

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებები მომზადებულია ეროვნულ ვალუტაში - ლარში, რომელიც წარმოადგენს საანგარიშგებო ვალუტას. თანხები დამრგვალებულია ათასებამდე.

უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციები

საანგარიშგებო ვალუტისგან განსხვავებულ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციები განიხილება როგორც უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციები, რომელზეც ვრცელდება IPSAS 4 -ის „უცხოური ვალუტის კურსის ცვლილებებით გამოწვეული შედეგები“ მოთხოვნები.

უცხოურ ვალუტაში ასახული ფულადი აქტივები და ვალდებულებები, რომელთა არსებითი მახასიათებელი არის უფლება, მიიღო ან ვალდებულება, რომ შეასრულო ვალუტის ერთეულის ფიქსირებული ან განსაზღვრული ოდენობა, გადაიანგარიშება საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსის შესაბამისად,

უცხოურ ვალუტაში გამოსახული არაფულადი მუხლები, რომელთა მნიშვნელოვან მახასიათებელს წარმოადგენს უფლების არქონა, მიიღო ან ვალდებულება, რომ შეასრულო ვალუტის ერთეულის ფიქსირებული ან განსაზღვრული ოდენობა, ფასდება ოპერაციის დღის არსებული საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსის შესაბამისად და გადაანგარიშებას არ ექვემდებარება.

საანგარიშგებო თარიღისათვის საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსის შესაბამისად. გადანგარიშებას ექვემდებარება უცხოურ ვალუტაში გამოსახული ფულადი მუხლები. უცხოურ ვალუტაში გამოსახული არაფულადი მუხლები, არ გადანგარიშდება, გარდა შემდეგიშემთხვევებისა:

- როდესაც არაფულადი მუხლების გადანგარიშება ხდება ახალ სამუშაო ვალუტაში;
- როდესაც ხდება უცხოური ერთეულის არაფულადი მუხლების ეკონომიკური ერთეულისთვის დადგენილ ერთიან საანგარიშგებო ვალუტაში გადანგარიშება.

საკურსო სხვაობები, რომლებიც წარმოიქმნება ფულადი მუხლების დაფარვისას, ან საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში ფინანსურ ანგარიშგებაში ფულადი მუხლების თავდაპირველი აღიარებისას გამოყენებული კურსისაგან განსხვავებული კურსით გადანგარიშებისას, აღიარდება როგორც კურსთაშორის სხვაობით მიღებული მოგება ან ზარალი და ჩაირთვება ფინანსური შედეგების გაანგარიშებაში.

უცხოურ ვალუტაში არსებული ნაშთების 2022 და 2023 წლის 31 დეკემბრისათვის არსებული მდგომარეობით გადანგარიშებისათვის გამოყენებული გაცვლითი კურსები იყო შემდეგი:

	საქართველოს ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლითი კურსი	
	აშშ დოლარი \$	ევრო €
2022 წლის 31 დეკემბრისათვის	2,7020	2.8844
2023 წლის 31 დეკემბრისათვის	2.6894	2.9753

რესურსების განაწილება და გამოყენება

ორგანიზაციების დაფინანსების წყაროებია: სახელმწიფო ბიუჯეტი (მათ შორის: მიზნობრივი გრანტები, სახელმწიფო ბიუჯეტში ასახული მესამე პირის გადახდები და სხვ.) და არასაბიუჯეტო საქმიანობით მიღებული შემოსავლები.

საბიუჯეტო ორგანიზაციები ხარჯების გაწევას ახორციელებენ სამართლებრივი და სახელმწიფო მოთხოვნების შესაბამისად, მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული ასიგნებების ფარგლებში.

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებები მოიცავს ინფორმაციას ბიუჯეტების გეგმების და ფაქტობრივი შესრულების შესახებ, ფორმა 4-ის სახით, რომელიც მზადდება IPSAS 24-ის შესაბამისად, საკასო მეთოდის შესაბამისად.

ანგარიშგების თარიღის შემდეგ მომხდარი მოვლენები

ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მაკორექტირებელი მოვლენებით (რომლებზეც არსებობს მტკიცებულებები ანგარიშგების თარიღისათვის) განხორციელდა ფინანსურ ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების კორექტირება ან ისეთი მუხლების აღიარება, რომლებიც მანამდე არ იყო

ადიარებული, ხოლო ანგარიშგების თარიღის შემდგომი არსებითი არამაკორექტირებელი მოვლენები (რომლებიც მიგვანიშნებს ანგარიშგების თარიღის შემდგომ პერიოდში წარმოქმნილ პირობებზე), ასახულია ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნა №1-ში - „სააღრიცხვო პოლიტიკები და სხვა განმარტებითი შენიშვნები.“

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების შეზღუდვა

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნები არ მოიცავს ინფორმაციას ისეთი პირობითი ვალდებულებების შესახებ, რომლებიც უკავშირდება სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით შექმნილი საწარმოების საკრედიტო ვალდებულებებს. შედეგად, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება სახელმწიფო ფინანსურ აქტივებთან და ვალდებულებებთან დაკავშირებით სრულად არ შეესაბამება IPSAS-ების მოთხოვნებს.

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებების გამოქვეყნების თარიღი

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებები როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტის დონეზე, ასევე, ადგილობრივი ბიუჯეტების დონეზე, მომზადებულია და ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად განთავსებულია ხაზინის ვებ-გვერდზე www.treasury.ge. საანგარიშგებო პერიოდის დასრულებიდან 1 ივლისამდე.

კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგებების მომზადებაზე და გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებლობა

სახელმწიფო ბიუჯეტის კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების მომზადებაზე და გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებელია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახური, ხოლო ადგილობრივი ბიუჯეტების დონეზე - ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტების ხელმძღვანელობა.

საადრიცხო პოლიტიკა

ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება

ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება მოიცავს აქტივების, ვალდებულებებისა და წმინდა აქტივების/კაპიტალის შესახებ ინფორმაციას.

ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში მიეთითება როგორც საანგარიშგებო წლის ფინანსური მონაცემები ასევე, საანგარიშგებო წლის წინა წლის ფინანსური მონაცემები. ამასთან, წინა წლის მონაცემების ცვლილება დაუშვებელია ერთეულის ხელმძღვანელის ან ხელმძღვანელობაზე პასუხისმგებელი პირის გადაწყვეტილების გარეშე, კანონმდებლობის შესაბამისად განსაზღვრული შესაბამისი გამონაკლისი შემთხვევების (ლიკვიდაციის, რეორგანიზაციის და ა.შ.) გარდა.

აქტივები

აქტივები ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებაში წარმოდგენილია მოკლევადიანი და გრძელვადიანი აქტივების სახით.

მოკლევადიან აქტივად მოიაზრება აქტივი, თუ:

- ნავარაუდევია მისი ღირებულების რეალიზება ან გამიზნულია გასაყიდად ან მოხმარებისათვის ჩვეულებრივი საწარმოო ციკლის განმავლობაში;
- ძირითადად გამოიყენება სავაჭრო დანიშნულებით;
- ნავარაუდევია მისი ღირებულების რეალიზება საანგარიშგებო პერიოდის შემდეგ 12 თვის განმავლობაში;
- აქტივი არის ფულადი სახსრები ან მისი ეკვივალენტი, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მისი გაცვლა ან ვალდებულების დასაფარად გამოიყენება შეზღუდულია საანგარიშგებო პერიოდის შემდეგ სულ მცირე თორმეტი თვით მაინც.

ყველა სხვა აქტივი განიხილება გრძელვადიან აქტივად.

ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები

ფულადი სახსრები მოიცავს როგორც ხაზინის ერთიან ანგარიშზე არსებულ ფულად სახსრებს, ასევე, კომერციულ ბანკებში ანგარიშებზე განთავსებულ ფულად სახსრებს და ფულად სახსრებს სალაროში როგორც ეროვნული, ისე უცხოური ვალუტის მიხედვით.

ფულადი სახსრების ეკვივალენტების სახით ასახულია როგორც ხაზინის ერთიან ანგარიშზე, ასევე კომერციულ ბანკებში რიცხული სამ თვემდე ვადიანი დეპოზიტები ეროვნული და უცხოური ვალუტის მიხედვით.. ხაზინის ერთიან ანგარიშზე დროებით განთავსებულ სახსრებს საბანკო დეპოზიტებისგან განსხვავებით, საპროცენტო სარგებელი არერიცხება.

უცხოურ ვალუტაში არსებული ფულადი სახსრები და მათი ექვივალენტები გადაანგარიშებულია ეროვნულ ვალუტაში ანგარიშგების თარიღისთვის ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსის შესაბამისად.

მოკლევადიანი ინვესტიციები

მიმდინარე ინვესტიციების სახით ასახულია ერთ წლამდე ვადით გაცემული სესხები, გრძელვადიანი სესხების მიმდინარე ნაწილი, ფინანსური იჯაროდან გრძელვადიანი დებიტორული დავალიანებების მიმდინარე ნაწილი, მოკლევადიანი ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა და სხვა მოკლევადიანი ინვესტიციები. აღნიშნული მიმდინარე ინვესტიციები ასახულია როგორც საბიუჯეტო საქმიანობის, ასევე, არასაბიუჯეტო (საკუთარი) საქმიანობის ფარგლებში, ეროვნული და უცხოური ვალუტის მიხედვით. მიმდინარე ინვესტიციების თავდაპირველი შეფასებისათვის გამოყენებულია ნომინალური ღირებულება, რომელიც ანგარიშგების თარიღისათვის შეიძლება შემცირებულ იქნეს გაუფასურების ზარალის თანხებით.

მოკლევადიანი (მიმდინარე) დებიტორული დავალიანებები

მოკლევადიანი (მიმდინარე) დებიტორულ დავალიანებებში წარმოდგენილია საგადასახადო მოკლევადიანი მოთხოვნები, საპენსიო სქემაში მონაწილეობასთან დაკავშირებული მოკლევადიანი მოთხოვნები, პროცენტებთან და დივიდენდებთან დაკავშირებული მოკლევადიანი მოთხოვნები, საქონლის და მომსახურების მიწოდებასთან დაკავშირებული მოკლევადიანი მოთხოვნები, თანამშრომლებისა და ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოკლევადიანი მოთხოვნები, არაფინანსური აქტივების გასვლასთან დაკავშირებული მოკლევადიანი მოთხოვნები და სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნები. ამასთან, მოკლევადიანი მოთხოვნები თავდაპირველად აღიარდება ნომინალური ღირებულებით, რომელიც ანგარიშგების თარიღისათვის შესაძლებელია შემცირებულ იქნეს საეჭვო მოთხოვნების ანარიცხების თანხებით.

მატერიალური მარაგები

მატერიალური მარაგების აღრიცხვა და ანგარიშგებაში ასახვა ხორციელდება IPSAS 12-ის - „მატერიალური მარაგები“ - შესაბამისად.

მატერიალური მარაგები სააღრიცხვო ჩანაწერებში თავდაპირველად ასახულია თვითღირებულებით, მაშინ როდესაც მათი შეძენა ხდება გაცვლითი ოპერაციის გზით, ან წარმოადგენს ერთეულის წარმოების შედეგს. იმ შემთხვევაში, თუ მატერიალური მარაგები შეძენილია არაგაცვლითი ოპერაციის გზით, საჯარო სექტორის ერთეულიდან მიღებისას მატერიალური მარაგების ღირებულება შეიძლება განისაზღვროს გადმომცემი ერთეულის მიერ აღნიშნული მატერიალური მარაგების შესაფასებლად გამოყენებული თვითღირებულების ოდენობით ან ღირებულების განსაზღვრისათვის გამოყენებული სხვა თანხით., ხოლო სხვა ერთეულებიდან მიღების შემთხვევებში - მოცემული აქტივის სამართლიანი (რეალური) ღირებულებით.

თვითღირებულებაში შეტანილია შესყიდვის ყველა დანახარჯი, კონვერსიის დანახარჯები და სხვა დანახარჯები, რომლებიც გაწეულია მატერიალური მარაგების მოცემულ ადგილამდე ტრანსპორტირებისა და სათანადო მდგომარეობაში მოყვანისთვის.

მატერიალურ მარაგებში ასახულია წარმოების პროცესში გამოსაყენებელი ნედლეული და მასალები, ასევე, ერთეულის მიერ სხვა მხარეებისთვის უსასყიდლოდ ან ნომინალური ღირებულებით განაწილების მიზნით წარმოებული ან შესყიდული საქონელი. შესაბამისად, მატერიალური მარაგები მოიცავს ნედლეულსა და მასალებს, დაუმთავრებელ წარმოებას, მზა პროდუქციას, გასაყიდად ფლობილ საქონელს, სტრატეგიულ მარაგებს, სამხედრო მარაგებს და სხვ. ასევე, მცირეფასიან აქტივებს - მრავალჯერადი გამოყენების ტექნიკას, ინვენტარსა და მოწყობილობას, რომლებიც არ აკმაყოფილებენ საქართველოსკანონმდებლობით განსაზღვრულ ძირითადი აქტივების აღიარების კრიტერიუმს, კერძოდ, არ წარმოადგენენ 500 ლარზე მეტი ღირებულების აქტივებს, მიუხედავად იმისა, რომ ერთ წელზე მეტი ხნის ვადით ხდება მათი გამოყენება.

ფინანსურ ანგარიშგებაში მატერიალური მარაგები ასახულია:

- თვითღირებულებასა და მიმდინარე ჩანაცვლების ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით, როდესაც ისინი განკუთვნილია უსასყიდლოდ ან ნომინალური ღირებულებით გასანაწილებლად ან უსასყიდლოდ ან ნომინალური ღირებულებით გასანაწილებელი საქონლის წარმოების პროცესში გამოსაყენებლად.

ან

- თვითღირებულებასა და ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით,

იმ შემთხვევაში, როდესაც თვითღირებულება აღმოჩნდება უფრო მეტი, ვიდრე მიმდინარე ჩანაცვლების ღირებულება ან ნეტო სარეალიზაციო ღირებულება შესაბამისად, აღიარებულია ღირებულების შემცირების ხარჯი, შესაბამისი მატერიალური მარაგის აკუმულირებულ ღირებულების შემცირებასთან ერთად.

ურთიერთშემცვლელი და ერთგვაროვანი მატერიალური მარაგების თვითღირებულების განსასაზღვრავად შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს „ფიფო“ (პირველი შექმნილი პირველი იხარჯება) ან საშუალო შეწონილი მეთოდი,

სხვა მოკლევადიანი (მიმდინარე) აქტივები

სხვა მოკლევადიანი (მიმდინარე) აქტივებში მოიაზრება წინასწარ გადახდილი თანხებით მოკლევადიანი მოთხოვნები როგორც საქონელთან და მომსახურების მიღებასთან დაკავშირებით, ასევე, გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების მოსაწოდებლად. გარდა ამისა, აქვე მოცემულია ისეთი არაფულადი მოთხოვნები, რაც უკავშირდება არაფინანსური აქტივების გადაცემას, ბარტერული ოპერაციებიდან მისაღებ აქტივებს, არაგაცვლით ოპერაციებს, არაფინანსური აქტივების დანაკლისს. აღნიშნული აქტივები თავდაპირველად შეფასებულია ნომინალური ღირებულებით, რომელიც ანგარიშგების თარიღისათვის შესაძლებელია შემცირებულ იქნეს საეჭვო მოთხოვნების ანარიცხებით.

გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები

გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები მოიცავს გრძელვადიან სესხებს როგორც საბიუჯეტო, ისე არასაბიუჯეტო (საკუთარი) საქმიანობის ფარგლებში ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში, წილობრივ ინსტრუმენტებში ინვესტიციებს, სხვა გრძელვადიან ფინანსურ აქტივებს, გრძელვადიან დებიტორულ დავალიანებებსა და არაფულად მოთხოვნებს. ამასთან, თავდაპირველი შეფასებისათვის გამოყენებულია ნომინალური ღირებულება, რომელიც ანგარიშგების თარიღისათვის შეიძლება შემცირებულ იქნეს გაუფასურების ზარალის თანხებით.

წილობრივ ინსტრუმენტებში ინვესტიციები თვითღირებულებითაა შეფასებული, თუ ინვესტიციები არ ხორციელდება კონტროლირებულ ერთეულებში, მეკავშირე ერთეულებსა თუ ერთობლივ საქმიანობებში. ასეთ შემთხვევებში მათი შეფასება კაპიტალ-მეთოდის გამოყენებით ხდება.

ფინანსური იჯარიდან მისაღები გრძელვადიანი დებიტორული დავალიანებები აღიარებულია იჯარით გაცემული ქონების სამართლიან (რეალურ) ღირებულებასა და იჯარის ხელშეკრულების დაწყებისას განსაზღვრული იჯარის მინიმალური შენატანების ამჟამინდელ ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით.

ძირითადი აქტივები

ძირითადი აქტივების აღრიცხვა და ანგარიშგებაში ასახვა ხორციელდება IPSAS 17-ის - „ძირითადი აქტივები“ - შესაბამისად.

ძირითადი აქტივები თავდაპირველად აღიარდება თვითღირებულებით - მაშინ, როცა აღნიშნული აქტივი შეძენილია გაცვლითი ოპერაციის გზით ან წარმოადგენს ერთეულის მიერ შექმნილ აქტივს, ან სამართლიანი (რეალური) ღირებულებით, თუ ძირითადი აქტივის შეძენა ხდება არაგაცვლითი ოპერაციის გზით. არაგაცვლითი ოპერაციებით ძირითადი აქტივების საჯარო სექტორის ერთეულიდან მიღებისას, ძირითადი აქტივების შეფასება დასაშვებია გადმომცემი ერთეულის მიერ ღირებულების შესაფასებლად გამოყენებული თვითღირებულების ოდენობით ან ღირებულების განსაზღვრისათვის გამოყენებული სხვა თანხით, ხოლო სხვა ერთეულებიდან მიღების შემთხვევებში - მოცემული აქტივის სამართლიანი (რეალური) ღირებულებით.

თვითღირებულების კომპონენტები მოიცავს შეძენის ფასსა და ისეთ პირდაპირ დანახარჯებს, რომლებიც აუცილებელია აქტივის სამუშაო მდგომარეობაში მოსაყვანად.

ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისათვის, ანგარიშგების თარიღისათვის ძირითადი აქტივების შემდგომი შეფასებისთვის გამოყენებულია თვითღირებულების მოდელი - თავდაპირველი ღირებულება ყოველწლიურად შემცირებულია ცვეთის და გაუფასურების ზარალის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) თანხებით.

შემდგომი დანახარჯები, როგორც წესი, აღიარებულია შესაბამისი საანგარიშგებო პერიოდის ხარჯებად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ასეთი დანახარჯების გაწევის შედეგად იზრდება/უმჯობესდება აქტივის მწარმოებლურობა ან/და ფუნქციონალურობა. კერძოდ, განახლების, რეკონსტრუქციის ან გაფართოების შედეგად ხანგრძლივდება არსებული აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა, აღნიშნული სამუშაოები განიხილება არსებით გაუმჯობესებად და მასთან დაკავშირებული დანახარჯები ჩაირთვება აქტივის საბალანსო ღირებულებაში.

ძირითადი აქტივებისთვის ცვეთის დარიცხვა ხდება სასარგებლო მომსახურების ვადის განმავლობაში, აქტივის ნარჩენი (სალიკვიდაციო) ღირებულებით შემცირებული თვითღირებულების ან ღირებულების შესაფასებლად გამოყენებული სხვა თანხის აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადაზე განაწილების გზით. ცვეთის დარიცხვისათვის ძირითადად, გამოიყენება წრფივი მეთოდი, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც სხვა რომელიმე მეთოდის (შემცირებადი ნაშთის მეთოდის, წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდი და სხვ.) გამოყენება უფრო მეტად ასახავს აქტივში განივთებული მოსალოდნელი მომავალი ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალის მიღების ხასიათს. სასარგებლო მომსახურების ვადის განსაზღვრისათვის გამოყენებულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 2 დეკემბრის N289 ბრძანებით დამტკიცებული

ინსტრუქციით „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ცვეთის/ამორტიზაციის ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ“ დადგენილი სასარგებლო მომსახურების მინიმალური ვადები. ცვეთის დარიცხვა იმ აქტივებზე, რომელთა სასარგებლო მომსახურების ვადები ზემოაღნიშნული ინსტრუქციით არ არის განსაზღვრული, წარმოებს ერთგვაროვან (ანალოგიურ) აქტივებზე არსებული სასარგებლო მომსახურების ვადების შესაბამისად. იმ შემთხვევაში, როდესაც კონკრეტული ცვეთადი აქტივისათვის სასარგებლო მომსახურების ვადის დადგენის მიზნით მოცემული ინსტრუქციის შესაბამისად ვერ განისაზღვრება ერთგვაროვანი (ანალოგიური) აქტივები, ერთეულს საადრიცხვო პოლიტიკის ფარგლებში შეუძლია შეიმუშავოს და დაამტკიცოს ცვეთის დარიცხვისათვის გამოსაყენებელი შესაბამისი სასარგებლო მომსახურების ვადები. აღნიშნული ინსტრუქციის შესაბამისად, ცვეთა არ ერიცხება ძირითადი აქტივების სახით არსებულ გასაყიდად გამიზნულ აქტივებს, დაუმთავრებელ მშენებლობას, მიწას (გარდა კარიერებისა და ნაგავსაყრელებისა), საბიბლიოთეკო ფონდს, ასევე, აქტივებს, რომელთა საკუთრების უფლება ჯერ არ არის მოპოვებული ან სხვა ერთეულებზე გადასაცემდაა მიღებული. ყველა დანარჩენ აქტივთან მიმართებით, ერთეული თავად განსაზღვრავს განუსაზღვრელი ვადისაა მოცემული აქტივი თუ განსაზღვრული ვადის. თუ განსაზღვრული ვადისაა მოცემული აქტივი, ცვეთის დასარიცხად ინსტრუქციის მოთხოვნების შესაბამისად განისაზღვრება შესაბამისი სასარგებლო მომსახურების ვადა, ხოლო თუ განუსაზღვრელი ვადის - ასეთ შემთხვევაში ცვეთის დარიცხვა არ ხდება.

საინვესტიციო ქონება

საინვესტიციო ქონების აღრიცხვა და ანგარიშგებაში ასახვა ხორციელდება IPSAS 16-ის - „საინვესტიციო ქონება“ - შესაბამისად.

საინვესტიციო ქონებად განხილულია ისეთი უძრავი ქონება (მიწა ან შენობები, ან შენობის ნაწილი, ან ორივე ერთად), რომელიც გამიზნულია შემოსავლების მისაღებად იჯარით გაცემის გზით ან კაპიტალის ღირებულების ნაზრდის მისაღებად.

საინვესტიციო ქონების აქტივად აღიარებულია მხოლოდ მაშინ, როდესაც:

- მოსალოდნელია, რომ ერთეული მიიღებს მომავალ ეკონომიკურ სარგებელს ან საინვესტიციო ქონებასთან დაკავშირებულ სასარგებლო მომსახურების პოტენციალს; და
- შესაძლებელია საინვესტიციო ქონების თვითღირებულების ან სამართლიანი ღირებულების საიმედოდ შეფასება.

საინვესტიციო ქონება თავდაპირველად აღიარებულია თვითღირებულებით - მაშინ, როცა აღნიშნული აქტივი შეძენილია გაცვლითი ოპერაციის გზით ან წარმოადგენს ერთეულის მიერ შექმნილ აქტივს, ან სამართლიანი (რეალური) ღირებულებით, თუ საინვესტიციო ქონების შეძენილია არაგაცვლითი ოპერაციის გზით. არაგაცვლითი ოპერაციებით საინვესტიციო ქონების საჯარო სექტორის ერთეულიდან მიღებისას, საინვესტიციო ქონება შესაძლებელია შეფასებული იყოს გადმომცემი ერთეულის მიერ ღირებულების შესაფასებლად გამოყენებული თვითღირებულების ოდენობით ან ღირებულების განსაზღვრისათვის გამოყენებული სხვა თანხით, ხოლო სხვა ერთეულებიდან მიღების შემთხვევებში - მოცემული აქტივის სამართლიანი (რეალური) ღირებულებით.

შეძენილი საინვესტიციო ქონების თვითღირებულებაში შეტანილია შესყიდვის ფასი და ნებისმიერი პირდაპირი დანახარჯი. პირდაპირი დანახარჯები მოიცავს პროფესიული იურიდიული მოსახურების ღირებულებას, გადასახადს ქონების გადაცემაზე და სხვა საოპერაციო ხარჯებს.

ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისათვის, საინვესტიციო ქონების შემდგომი შეფასებისთვის ძირითადად გამოყენებულია თვითღირებულების მოდელი - თავდაპირველი ღირებულება ყოველწლიურად შემცირებულია ცვეთის და გაუფასურების ზარალის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) თანხებით.

შემდგომი დანახარჯები, როგორც წესი, აღიარებულია შესაბამისი საანგარიშგებო პერიოდის ხარჯებად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ასეთი დანახარჯების გაწევის შედეგად იზრდება/უმჯობესდება აქტივის მწარმოებლურობა ან/და ფუნქციონალურობა. კერძოდ, განახლების, რეკონსტრუქციის ან გაფართოების სამუშაოების შედეგად თუ მნიშვნელოვნად იზრდება აქტივის საწარმოო სიმძლავრე, უმჯობესდება ხარისხიან ხანგრძლივდება არსებული აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა, აღნიშნული სამუშაოები განიხილება არსებით გაუმჯობესებად და მასთან დაკავშირებული დანახარჯები შეტანილია აქტივის საბალანსო ღირებულებაში.

საინვესტიციო ქონებას ცვეთა ერიცხება სასარგებლო მომსახურების ვადის განმავლობაში, აქტივის ნარჩენი (სალიკვიდაციო) ღირებულებით შემცირებული თვითღირებულების ან ღირებულების შესაფასებლად გამოყენებული სხვა თანხის აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადაზე განაწილების გზით. ცვეთის დარიცხვისათვის ძირითადად, გამოყენებულია წრფივი მეთოდი, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც სხვა რომელიმე მეთოდის (შემცირებადი ნაშთის მეთოდის, წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდი და სხვ.) გამოყენება უფრო მეტად ასახავს აქტივში განივთებული მოსალოდნელი მომავალი ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალის მიღების ხასიათს. სასარგებლო მომსახურების ვადის განსაზღვრისათვის გამოყენებულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 2 დეკემბრის N289 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქციით „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ცვეთის/ამორტიზაციის ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ“ დადგენილი სასარგებლო მომსახურების მინიმალური ვადები. ცვეთის დარიცხვა იმ აქტივებზე, რომელთა სასარგებლო მომსახურების ვადები ზემოაღნიშნული ინსტრუქციით არ არის განსაზღვრული, წარმოებს ერთგვაროვან (ანალოგიურ) აქტივებზე არსებული სასარგებლო მომსახურების ვადების შესაბამისად. იმ შემთხვევაში, როდესაც კონკრეტული ცვეთადი აქტივისათვის სასარგებლო მომსახურების ვადის დადგენის მიზნით მოცემული ინსტრუქციის შესაბამისად ვერ განისაზღვრება ერთგვაროვანი (ანალოგიური) აქტივები, ერთეულს სააღრიცხვო პოლიტიკის ფარგლებში შეუძლია შეიმუშავოს და დაამტკიცოს ცვეთის დარიცხვისათვის გამოსაყენებელი შესაბამისი სასარგებლო მომსახურების ვადები. აღნიშნული ინსტრუქციის შესაბამისად, ცვეთა არ ერიცხება საინვესტიციო ქონების სახით არსებულ გასაყიდად გამიზნულ აქტივებს, დაუმთავრებელ მშენებლობას, მიწას, ასევე, აქტივებს, რომელთა საკუთრების უფლება ჯერ არ არის მოპოვებული ან სხვა ერთეულებზე გადასაცემდაა მიღებული. ყველა დანარჩენ აქტივთან მიმართებით, ერთეული თავად განსაზღვრავს განუსაზღვრელი ვადისაა მოცემული აქტივი თუ განსაზღვრული ვადის. თუ განსაზღვრული ვადისაა მოცემული აქტივი, ცვეთის დასარიცხად ინსტრუქციის მოთხოვნების შესაბამისად განისაზღვრება შესაბამისი სასარგებლო მომსახურების ვადა, ხოლო თუ განუსაზღვრელი ვადის - ასეთ შემთხვევაში ცვეთის დარიცხვა არ ხდება.

არამატერიალური აქტივები

არამატერიალური აქტივების აღრიცხვა და ანგარიშგებაში ასახვა ხორციელდება IPSAS 31-ის - „არამატერიალურიაქტივები“ - შესაბამისად.

არამატერიალური აქტივები თავდაპირველად აღიარებულია თვითღირებულებით - მაშინ, როცა აღნიშნული აქტივი შეძენილია გაცვლითი ოპერაციის გზით ან წარმოადგენს ერთეულის მიერ შექმნილ აქტივს, ან სამართლიანი (რეალური) ღირებულებით, თუ არამატერიალური აქტივი შეძენილია არაგაცვლითი ოპერაციის გზით. არაგაცვლითი ოპერაციებით არამატერიალური აქტივების საჯარო სექტორის ერთეულიდან მიღებისას,

არამატერიალური აქტივები შესაძლებელია შეფასებული იყოს გადმომცემი ერთეულის მიერ ღირებულების შესაფასებლად გამოყენებული თვითღირებულების ოდენობით ან ღირებულების განსაზღვრისათვის გამოყენებული სხვა თანხით, ხოლო სხვა ერთეულებიდან მიღების შემთხვევებში - მოცემული აქტივის სამართლიანი (რეალური) ღირებულებით.

არამატერიალური აქტივების თვითღირებულებაში შეტანილია:

- მისი შესყიდვის ფასი, იმპორტის მოსაკრებლის და შესყიდვის დაუბრუნებადი გადასახადების ჩათვლით, შეღავათების და ფასდაკლებების გამოკლების შემდეგ; და
- აქტივის გამოსაყენებლად მომზადებისთვის გაწეული პირდაპირ მიკუთვნებადი დანახარჯები.

ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისათვის, ანგარიშგების თარიღისათვის არამატერიალური აქტივების შემდგომი შეფასებისთვის გამოყენებულია თვითღირებულების მოდელი - თავდაპირველი ღირებულება ყოველწლიურად შემცირებულია ამორტიზაციის და გაუფასურების ზარალის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) თანხებით.

შემდგომი დანახარჯები, როგორც წესი, აღიარებულია შესაბამისი საანგარიშგებო პერიოდის ხარჯებად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ასეთი დანახარჯების გაწევის შედეგად იზრდება/უმჯობესდება აქტივის მწარმოებლურობა ან/და ფუნქციონალურობა. კერძოდ, განახლების, რეკონსტრუქციის ან გაფართოების სამუშაოების შედეგად თუ მნიშვნელოვნად იზრდება აქტივის საწარმოო სიმძლავრე, უმჯობესდება ხარისხიან ხანგრძლივდება არსებული აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა, აღნიშნული სამუშაოები განიხილება არსებით გაუმჯობესებად და მასთან დაკავშირებული დანახარჯები შეიტანება აქტივის საბალანსო ღირებულებაში..

არამატერიალურ აქტივს ამორტიზაცია ერიცხება სასარგებლო მომსახურების ვადის განმავლობაში, აქტივის ნარჩენი (სალიკვიდაცო) ღირებულებით შემცირებული თვითღირებულების ან ღირებულების შესაფასებლად გამოყენებული სხვა თანხის აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადაზე განაწილების გზით. ამორტიზაციის დარიცხვისათვის ძირითადად, გამოყენებულია წრფივი მეთოდი, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც სხვა რომელიმე მეთოდის (შემცირებადი ნაშთის მეთოდის, წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდი და სხვ.) გამოყენება უფრო მეტად ასახავს აქტივში განივებული მოსალოდნელი მომავალი ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალის მიღების ხასიათს. სასარგებლო მომსახურების ვადის განსაზღვრისათვის გამოიყენება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 2 დეკემბრის N289 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქციით „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ცვეთის/ამორტიზაციის ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ“ მოცემული სასარგებლო მომსახურების ვადების განსაზღვრის შესაბამისი წესები. აღნიშნული ინსტრუქციის შესაბამისად, ამორტიზაცია არ ერიცხება ისეთ აქტივებს, როგორებიცაა არამატერიალური აქტივების სახით არსებული გასაყიდად გამიზნული აქტივები, ასევე, აქტივები, რომელთა საკუთრების უფლება ჯერ არ არის მოპოვებული ან სხვა ერთეულებზე გადასაცემადაა მიღებული. ყველა დანარჩენ აქტივთან მიმართებით, ერთეული თავად განსაზღვრავს განუსაზღვრელი ვადისაა მოცემული აქტივი თუ განსაზღვრული ვადის. თუ განსაზღვრული ვადისაა მოცემული აქტივი, ამორტიზაციის დასარიცხად ინსტრუქციის მოთხოვნების შესაბამისად განსაზღვრება შესაბამისი სასარგებლო მომსახურების ვადა, ხოლო თუ განუსაზღვრელი ვადის -- ასეთ შემთხვევაში ამორტიზაციის დარიცხვა არ ხდება.

შელავათიანი მომსახურების აქტივები

შელავათიანი მომსახურების აქტივების აღრიცხვა და ანგარიშგებაში ასახვა ხორციელდება IPSAS 32-ის - „შელავათიანი მომსახურების შეთხმებები: უფლების გადამცემი“- შესაბამისად.

შელავათიანი მომსახურების აქტივები აღიარებულია საკუთარი ცვეთადი/ამორტიზირებადი აქტივების მსგავსად.

შელავათიანი მომსახურების ხელშეკრულებების აქტივები აღიარებულია მთავრობის აქტივების სახით. იმის გათვალისწინებით, რომ ამ აქტივების მშენებლობა ეტაპობრივად მიმდინარეობს, მთავრობის მიერ აღნიშნული აქტივები აღიარებულია დაუმთავრებელი მშენებლობის სახით, თვითღირებულებით. ამავე დროს აღიარებულია იგივე ღირებულების ფინანსური ვალდებულებაც.

შელავათიანი მომსახურების აქტივები თავდაპირველად სამართლიანი (რეალური) ღირებულებითაა შეფასებული.

თავდაპირველი აღიარების შემდეგ, შელავათიანი მომსახურების აქტივების აღრიცხვა IPSAS 17-ის და IPSAS 31-ის შესაბამისად ხდება.

შელავათიანი მომსახურების ვალდებულებების აღიარება შელავათიანი მომსახურების აქტივების აღიარების დროს ხდება, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ეს აქტივი მთავრობის უკვე არსებული აქტივია.

შელავათიანი მომსახურების აქტივს ცვეთა/ამორტიზაცია ერიცხება სასარგებლო მომსახურების ვადის განმავლობაში, წრფივი მეთოდის შესაბამისად. სასარგებლო მომსახურების ვადის განსაზღვრისათვის გამოიყენება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 2 დეკემბრის N289 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ცვეთის/ამორტიზაციის ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ“.

ფინანსური იჯარით მიღებული აქტივები

ფინანსური იჯარით მიღებული აქტივების აღრიცხვა და ანგარიშგებაში ასახვა ხორციელდება IPSAS 13-ის - „იჯარა“- შესაბამისად.

ფინანსური იჯარით მიღებული არაფინანსური აქტივები კლასიფიცირდება და აღირიცხება, როგორც ძირითადი აქტივები, არამატერიალური აქტივები ან საინვესტიციო ქონება

ფინანსური იჯარით მიღებული აქტივები აღიარდება საკუთარი აქტივების მსგავსად.

ფინანსური იჯარით მიღებული აქტივის ცვეთის/ამორტიზაციის განსაზღვრისათვის გამოყენებულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 2 დეკემბრის N289 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ცვეთის/ამორტიზაციის ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ“. აღნიშნული ინსტრუქციის შესაბამისად, ფინანსური იჯარით მიღებული აქტივის ცვეთის/ამორტიზაციის თანხა სისტემატურად განაწილებულია იმ პერიოდზე, რომლის განმავლობაშიც ნავარაუდევია აღნიშნული აქტივის გამოყენება, მოიჯარის მიერ საკუთარი ცვეთადი/ამორტიზირებადი აქტივების მიმართ გამოყენებული ცვეთის/ამორტიზაციის პოლიტიკის შესაბამისად. თუ არსებობს გონივრული რწმენა იმისა, რომ მოიჯარე მიიღებს საკუთრების უფლებას ფინანსური იჯარის ვადის გასვლის შემდეგ, ფინანსური იჯარით აღებული აქტივის სავარაუდო გამოყენების ვადად განსაზღვრულია აღნიშნული აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ფინანსური იჯარით აღებულ აქტივს ცვეთა/ამორტიზაცია დაერიცხება იჯარის ვადასა და მის სასარგებლო მომსახურების ვადას შორის უმცირესი დროის მონაკვეთის განმავლობაში.

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს ფასეულობებს (მვირფას ქვებს და ლითონებს, ხელოვნების ნიმუშებს და ა.შ), მატერიალურ არაწარმოებულ აქტივებს, გარდა მიწისა (მინერალურ და ენერგო რესურსებს, არაკულტივირებულ ბიოლოგიურ აქტივებს, წყლის რესურსებს, რადიოსიხშირულ სპექტრს და სხვ.), მემკვიდრეობით აქტივებს (კულტურულ, ისტორიულ, ეკოლოგიურ აქტივებს), დაუმთავრებელ და გასაყიდად გამიზნულ/გადასაცემ აქტივებს და სხვ.

მოცემული აქტივებიდან უმეტესობას არ ერიცხება ცვეთა.**ვალდებულებები**

ვალდებულებები ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებაში წარმოდგენილია მოკლევადიანი და გრძელვადიანი ვალდებულებების სახით.

ვალდებულებები მოკლევადიანადაა (მიმდინარედ) განხილული, თუ იგი ქვემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმებიდან ერთ-ერთს მაინც აკმაყოფილებს:

- მისი დაფარვა მოსალოდნელია ჩვეულებრივი საოპერაციო ციკლისგანმავლობაში;
- ძირითადად, გამოიყენება სავაჭრო დანიშნულებით;
- უნდა დაიფაროს საანგარიშგებო პერიოდის შემდეგ 12 თვისგანმავლობაში; ან
- ერთეულს არ გააჩნია ვალდებულების დაფარვის გადავადების უპირობო უფლება, საანგარიშგებო პერიოდის შემდეგ სულ მცირე 12 თვისგანმავლობაში.

ყველა სხვა ვალდებულება, რომლებიც არ მიეკუთვნება მოკლევადიან ვალდებულებებს, გრძელვადიან ვალდებულებებად განიხილება.

მოკლევადიანი ნასესხები თანხები

მოკლევადიანი ნასესხები თანხების სახით ასახულია მოკლევადიანი სესხები და მოკლევადიანი ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა როგორც საბიუჯეტო, ასევე, არასაბიუჯეტო (საკუთარი სახსრებით), ეროვნული ვალუტის და უცხოური ვალუტის მიხედვით. ამასთან, უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული ნასესხები თანხები ანგარიშგების თარიღისათვის გადაანგარიშებულია საანგარიშგებო ვალუტაში, ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსის შესაბამისად. გარდა ამისა, აღნიშნულ კატეგორიაში ასევე გაერთიანებულია შეღავათიანი მომსახურების შეთანხმებების და აგრეთვე, ფინანსურ იჯარასთან დაკავშირებული გრძელვადიანი ვალდებულებების მიმდინარე ნაწილი.

მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს საგადასახადო კრედიტორულ დავალიანებებს, თანამშრომლებთან დაკავშირებულ გადასახდელებს, საქონელსა და მომსახურების მოწოდებასთან დაკავშირებით კრედიტორულ დავალიანებებს, გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების მოწოდებით წარმოქმნილ კრედიტორულ დავალიანებებს და სხვა მოკლევადიან კრედიტორულ დავალიანებებს.

მოკლევადიანი საგადასახადო კრედიტორული დავალიანებები მოიცავს საბიუჯეტო ორგანიზაციების მოკლევადიან კრედიტორულ დავალიანებებს გადასახადების სახეების მიხედვით.

თანამშრომლებთან დაკავშირებული მოკლევადიანი გადასახდელები აერთიანებს თანამშრომლების მიმართ

სხვადასხვა მოკლევადიან კრედიტორულ დავალიანებებს, მათ შორის, შრომის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით, ქვეყნის შიგნით და ქვეყნის გარეთ მივლინებებთან დაკავშირებით და სხვ.

საქონლისა და მომსახურების მოწოდებასთან დაკავშირებით მოკლევადიან კრედიტორულ დავალიანებებში ასახულია ისეთი მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები, რომლებიც უკავშირდება საქონლისა და მომსახურების მოწოდებას.

გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების მოწოდებით წარმოქმნილი მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები აერთიანებს სხვადასხვა გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივის (მათ შორის, ძირითადი აქტივის, არამატერიალური აქტივის და ა.შ) მოწოდებასთან დაკავშირებულ მოკლევადიან კრედიტორულ დავალიანებებს.

სხვა მოკლევადიან კრედიტორულ დავალიანებებში ასახულია ისეთი მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები, რომელთა ასახვა არაა გათვალისწინებული მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებების სხვა ანგარიშებზე.

გადასახდელი პროცენტი

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს ისეთ მოკლევადიან გადასახდელ პროცენტებს, რაც უკავშირდება დებანასესხებ სახსრებს, ფასიან ქაღალდებს, გარდა აქციებისა, ფინანსურ იჯარას და სხვ.

მიმდინარე ანარიცხები

აღნიშნულ კატეგორიაში ასახულია მოკლევადიანი ანარიცხები - ისეთი მოკლევადიანი ვალდებულებები, რომელთა დაფარვის ვადა ან/და თანხა განუსაზღვრელია.

ორგანიზაციების ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში ანარიცხები ასახულია საბალანსო მუხლად, მათ მიერ სააღრიცხვო პოლიტიკით განსაზღვრული კრიტერიუმების, პროცედურების და დამადასტურებელი დოკუმენტების საფუძველზე (ასეთის არსებობის შემთხვევაში). ამასთან, ორგანიზაციების მიერ ანარიცხებით ვალდებულების აღიარებისათვის საბიუჯეტო ასიგნების არსებობა არ მოითხოვება.

სხვა მოკლევადიანი ვალდებულებები

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს ისეთ მოკლევადიან არაფულად ვალდებულებებს, რომლებიც უკავშირდება ავანსად მიღებულ შემოსავლებს. კერძოდ, საგადასახადო შემოსავლებს, არასაგადასახადო შემოსავლებს (იჯარას, გრანტებს და სხვა არაგაცვლითი ოპერაციებიდან შემოსავლებს და სხვა არასაგადასახადო შემოსავლებს).

მოკლევადიანი ვალდებულებები დეპოზიტებით

აღნიშნულ კატეგორიაში ასახულია კომერციულ ბანკებში ერთ წლამდე ვადიანი დეპოზიტები, ასევე, ხაზინაში ერთ წლამდე ვადით დროებით განთავსებული სახსრები (გარდა ფულადი სახსრების ექვივალენტებად კლასიფიცირებული სამ თვემდე ვადიანი დეპოზიტებისა).

გრძელვადიანი ვალდებულებები

გრძელვადიან ვალდებულებებად განხილულია ყველა ის ვალდებულება, რაც არ წარმოადგენს მოკლევადიან ვალდებულებას.

გრძელვადიანი ვალდებულებები ფასიანი ქაღალდებით

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს ფასიანი ქაღალდების სახით არსებულ გრძელვადიან ვალდებულებებს როგორც ეროვნულ, ასევე, უცხოურ ვალუტაში. ამასთან, უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული ფასიანი ქაღალდები ანგარიშგების თარიღისათვის გადაყვანილია საანგარიშგებო ვალუტაში, ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსის შესაბამისად.

გრძელვადიანი სესხები

გრძელვადიანი სესხების სახით ასახულია სესხები როგორც საბიუჯეტო, ასევე, არასაბიუჯეტო (საკუთარი სახსრებით, ეროვნული ვალუტის და უცხოური ვალუტის მიხედვით. ამასთან, უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხები ანგარიშგების თარიღისათვის გადაყვანილია საანგარიშგებო ვალუტაში, ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსის შესაბამისად.

ფინანსური იჯარასთან დაკავშირებული გრძელვადიანი ვალდებულებები

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს ფინანსური იჯარის ხელშეკრულებით მიღებულ აქტივებთან დაკავშირებით წარმოქმნილ გრძელვადიან დ=ფინანსურ ვალდებულებებს,

შელავათიანი მომსახურების ხელშეკრულებებით გრძელვადიანი ვალდებულებები

აღნიშნული კატეგორია მოიცავს შელავათიანი მომსახურების შეთანხმებების ფარგლებში მიღებულ აქტივებთან დაკავშირებით წარმოქმნილ გრძელვადიან ფინანსურ ვალდებულებებს,

გრძელვადიანი ანარიცხები

აღნიშნულ კატეგორიაში ასახულია გრძელვადიანი ანარიცხები - ისეთი გრძელვადიანი ვალდებულებები, რომელთა დაფარვის ვადა ან/და თანხა განუსაზღვრელია.

ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში ანარიცხების ასახულია საბალანსო მუხლად, ორგანიზაციის მიერ საადრიცხვო პოლიტიკით განსაზღვრული კრიტერიუმების, პროცედურების და დამადასტურებელი დოკუმენტების საფუძველზე (ასეთის არსებობის შემთხვევაში). ამასთან, ორგანიზაციის მიერ ანარიცხებით ვალდებულების აღიარებისათვის შესაბამისი საბიუჯეტო ასიგნების არსებობა არ მოითხოვება.

სხვა გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები და არაფულადი ვალდებულებები

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს საქონლის და მომსახურების მოწოდებით დარიცხულ გრძელვადიან კრედიტორულ დავალიანებებს, არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხულ გრძელვადიან კრედიტორულ დავალიანებებს, გრძელვადიან ფულად და არაფულად ვალდებულებებს არაგაცვლით ოპერაციებთან დაკავშირებით, ავანსად მიღებულ გრძელვადიან შემოსავლებს და სხვა დანარჩენ გრძელვადიან კრედიტორულ დავალიანებებს და არაფულად ვალდებულებებს.

წმინდა აქტივები/კაპიტალი

წმინდა აქტივები/კაპიტალი წარმოადგენს დამაბალანსებელ მუხლს, რომელიც გაანგარიშებულია აქტივებსა დავალდებულებებს შორის სხვაობით.

კაპიტალში შენატანი

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს კაპიტალში შენატანებს როგორც ფინანსური აქტივების სახით, ასევე,

გაუნაწილებელი ნამეტი/დეფიციტი

გაუნაწილებელი ნამეტი/დეფიციტი გაანგარიშებულია გასულ წლებში მიღებული ნამეტის/დეფიციტის გაუნაწილებელი თანხების და საანგარიშგებო პერიოდის გაუნაწილებელი ნამეტის/დეფიციტის თანხის, დაჯამებით. გაუნაწილებელ ნამეტსა და დეფიციტზე გავლენას ახდენს ასევე კაპიტალის კორექტირებები, რაც გამოწვეული შეიძლება იყოს სააღრიცხვო პოლიტიკის რეტროსპექტული გამოყენებით ან წინა პერიოდების არსებითი შეცდომების რეტროსპექტული გადაანგარიშებით.

ფინანსური შედეგების ანგარიშგება

ფინანსური შედეგების ანგარიშგებაში ასახულია საანგარიშგებო პერიოდში მიღებული შემოსავლები და გაწეული ხარჯები და გაანგარიშებულია საანგარიშგებო პერიოდის ნამეტი და დეფიციტი.

შემოსავლები

შემოსავლები აერთიანებს საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრულ საგადასახადო შემოსავლებს, სოციალურ შენატანებს, სანქციებს, ჯარიმებს, საურავებს, გრანტებს და გარე ტრანსფერებს, რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული. გარდა ამისა, აღნიშნულ კატეგორიაში მოცემულია ისეთი შემოსავლები, როგორებიცაა შიდა ტრანსფერები, გაცვლითი ოპერაციებიდან შემოსავლები (პროცენტები, აქტივების გაყიდვებიდან ნამეტი და სხვა შემოსავლები).

საგადასახადო შემოსავლები

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს საგადასახადო შემოსავლებს, გადასახადების სახეების მიხედვით, რომელთა გაანგარიშება და მიღება ხორციელდება საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობის შესაბამისად.

ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისთვის, საგადასახადო შემოსავლები აღრიცხება საკასო მეთოდის შესაბამისად. აღნიშნული წარმოადგენს დარიცხვის მეთოდით აღრიცხვასთან დაკავშირებით IPSAS 23 სტანდარტის მოთხოვნებიდან გადახრას, რაც გამოიყენება IPSAS სტანდარტების დანერგვის გარდამავალ პერიოდში, ელექტრონული მთავარი წიგნის ფუნქციონალის³ სრულად ამოქმედებამდე.

„საქართველოს საგადასახადო კოდექსით“ დაწესებულია საერთო-სახელმწიფოებრივი და ადგილობრივი გადასახადები. საერთო-სახელმწიფოებრივ გადასახადებს მიეკუთვნება:

- ა) საშემოსავლო გადასახადი;
- ბ) მოგების გადასახადი;
- გ) დამატებული ღირებულების გადასახადი (დღგ);
- დ) აქციზი;
- ე) იმპორტის გადასახადი.

ადგილობრივ გადასახადს მიეკუთვნება ქონების გადასახადი, საბიუჯეტო კოდექსის თანახმად, ადგილობრივი გადასახადები სრულად ირიცხება მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებში.

სსიპ - შემოსავლების სამსახური, “საქართველოს საგადასახადო კოდექსის” თანახმად, ვალდებულია

³ დარიცხვის მეთოდზე დაფუძნებული ხაზინის მთავარი წიგნი უზრუნველყოფს სახელმწიფო ფინანსებთან დაკავშირებული ყველა ტრანზაქციის და ჩანაწერის ერთიან სისტემაში ინტეგრირებას, IPSAS-ზე დაფუძნებული ერთიანი ანგარიშთა გეგმის საფუძველზე და მთავრობის ფინანსური მდგომარეობის, ფინანსური შედეგების და ფულადი სახსრების მოძრაობის 25 შესახებ ინფორმაციის მომზადებას დროის რეალურ რეჟიმში, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს საბიუჯეტო ორგანიზაციების ანგარიშგადასახადების ზრდას და მენეჯმენტისთვის ინფორმაციების მომზადებას საფინანსო რესურსების ეფექტიან ხარჯვაზე გადაწყვეტილებების მისაღებად.

გაკონტროლოს გადასახადების გამოანგარიშების სისწორე და სისრულე და მათი დროულად გადახდა, ასევე უზრუნველყოს გადასახადის გადამხდელთა დროულად აღრიცხვა; განახორციელოს დარიცხული და ბიუჯეტებში გადახდილი გადასახადების აღრიცხვა და შეადგინოს ანგარიშგება გადახდილი გადასახადების შესახებ, ადასახადის გადამხდელს დაუბრუნონ ზედმეტად გადახდილი თანხა კოდექსით დადგენილი წესით. გადასახადის გადახდის დღედ ითვლება გადასახადის თანხის ბიუჯეტის შესაბამის ანგარიშზე ჩარიცხვის დღე, თუ საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის დადგენილი. გადასახადის, აგრეთვე გადასახადის მიმდინარე გადასახდელების გადახდის ვადა დადგენილია თითოეული გადასახადის მიხედვით.

„საგადასახადო კოდექსის“ თანახმად. გადასახადის დარიცხვა გულისხმობს საგადასახადო ორგანოს მიერ კონკრეტული საგადასახადო პერიოდისათვის გადასახადის თანხის აღრიცხვასა და ასახვას გადასახადის გადამხდელის პირადი აღრიცხვის ბარათზე, რომლის წარმოების წესი განსაზღვრულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ. გადასახადის ასახვის საფუძველად გამოყენებული დოკუმენტების ნუსხა განსაზღვრულია ზემოაღნიშნული კოდექსით.

სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ, რომელის წინაშეც გადამხდელები პერიოდულად ახდენენ დეკლარირებას და რომელიც ახორციელებს კონკრეტული გადასახადის ადმინისტრირებას და რომლის ვალდებულებაა IPSAS-ის მიხედვით გადასახადების დარიცხვის მეთოდით აღრიცხვა, გადასახადები აღირიცხება საკასო მეთოდით. შემოსავალი აღიარდება, გადასახადით დაბეგვრის შედეგად წარმოქმნილ რესურსებზე კონტროლის მოიპოვების მომენტში, რაც უზრუნველყოფილია ამ რესურსების მიღებისას. სტანდარტის მოთხოვნიდან გადახრა განპირობებულია ზოგიერთი საგადასახადო ნაკადის საიმედოდ შეფასების სირთულეებით და ძალაშია ხაზინის ელექტრონული მთავარი წიგნის შემოსავლის დარიცხვის მეთოდით აღრიცხვის ფუნქციონალის სრულად ამოქმედებამდე. სახაზინო კოდების სისტემის რეფორმის ფარგლებში, 2016 წლის პირველი იანვრიდან, ყველა გადასახადის სახაზინო კოდის გაუქმებისა და გადასახადის ერთიანი სახაზინო კოდის ამოქმედების შედეგად, გადასახადების მობილიზება ხდება აღნიშნულ ერთიან სახაზინო კოდზე და შემდგომში გადასახადი სახეების მიხედვით ნაწილდება ფაქტიურად დეკლარირებულ ვალდებულებებზე, ქრონოლოგიური წესით, კუთვნილი სავადო თარიღის მიხედვით. ხაზინის ერთიან ანგარიშზე ჩარიცხული თანხის გადასახადის სახეების მიხედვით განაწილება ხდება შემდეგი წესით:

- 2016 წლის 1 იანვრიდან, ერთიანი სახაზინო კოდის რეფორმის შემდგომ, საქართველოს საგადასახადო კოდექსით დადგენილი გადასახადების ბიუჯეტში გადახდისას საგადახდო დავალებში არ მიეთითება გადასახადის განმსაზღვრელი კოდი. გადახდილი თანხების შესახებ ინფორმაცია ხაზინიდან მიეწოდება შემოსავლების სამსახურს, რომელიც ცალკეული გადასახადის გადამხდელის მიერ გადახდილ თანხას გაანაწილებს ამ გადასახადის გადამხდელის პირადი აღრიცხვის ბარათზე არსებული ვალდებულებების მიხედვით. გადახდილი თანხის ბარათზე არსებულ აღიარებულ საგადასახადო ვალდებულებებზე განაწილება ხდება საგადასახადო კანონმდებლობით დადგენილი თანმიმდევრობით – გადასახადის თანხა, ჯარიმა და საურავი.
- ძირითადი გადასახადების მიხედვით აღიარებული დავალიანების არსებობის შემთხვევაში, რომელთა წარმოშობა მოხდა ერთ კალენდარულ დღეს, გადახდილი თანხის მიკუთვნება ხდება იმ გადასახადის სახეზე, რომლის დარიცხვაც დროში უფრო ადრე მოხდა.
- ხაზინიდან გადახდილი თანხების შესახებ მიღებული ინფორმაციით გადასახადის გადამხდელის პირადი აღრიცხვის ბარათის მიხედვით, ყოველდღიური შესრულების მიზნებისათვის ვალდებულებების აღრიცხვა ხორციელდება სამუშაო დღის დამთავრების შემდეგ 24 საათამდე, შესაბამისად, ამ ვადამდე დაფიქსირებულ ვალდებულებებზე ხდება გადახდილი თანხების განაწილება. აღნიშნული დროის შემდეგ დეკლარირებული/დარიცხული ვალდებულებები შესრულების მიზნებისათვის აღირიცხება შემდეგ სამუშაო დღეს.
- იმ შემთხვევაში, თუ პირს ერიცხება საგადასახადო ვალდებულება რამდენიმე გადასახადში და გადაიხადა თანხა, რომელიც საკმარისი არ არის გადასახადების მიხედვით არსებული

დავალიანების სრულად დასაფარავად, თანხის განაწილება მოხდება ცალკეული გადასახადის ვალდებულების წარმოშობის ვადის მიხედვით. შესაბამისად, გადახდილი თანხით პირველად დაიფარება უფრო ადრე წარმოშობილი ვალდებულება. ანალოგიური თანმიმდევრობით მოხდება სანქციაში არსებული ვალდებულების დაფარვა. გადასახადის, ჯარიმისა და საურავის მიხედვით ბარათზე არსებული ვალდებულების დაფარვით განისაზღვრება ცალკეული გადასახადის გადამხდელის მიერ გადახდილი თანხები. შესაბამისად, გადასახადის გადამხდელის ბარათებზე ვალდებულების მიხედვით თანხების გადანაწილება წარმოადგენს დღის შერულებას.

- იმ შემთხვევაში, თუ გადასახადის გადამხდელი გადაიხდის თანხას და მას ბარათზე არ გააჩნია ვალდებულება, გადახდილი თანხა აისახება დღის შესრულებაში სხვა გადასახადებში. შემდგომში, თუ გადასახადის გადამხდელს წარმოექმნა საგადასახადო ვალდებულება მისი დაფარვა მოხდება ზედმეტობიდან და შესაბამისი აისახება დღის შესრულებაში.

IPSAS 23-ის თანახმად, გადასახადებიდან შემოსავალი წარმოიქმნება მხოლოდ მთავრობისათვის, რომელიც გადასახადს აწესებს, და არა სხვა ერთეულებისათვის. თუ ცენტრალური მთავრობის მიერ დაწესებული გადასახადი, რომლის მთელი ამონაგებიც (ან ნაწილი) ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებს გადაეცემა მიმდინარე ასიგნებების საფუძველზე, ცენტრალური მთავრობა მოცემული გადასახადისთვის აღიარებს აქტივებს და შემოსავალს, აგრეთვე ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებზე განხორციელებული ტრანსფერისათვის აქტივების შემცირებას და ხარჯს. ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანო აღიარებს აქტივებს და შემოსავალს მიღებული ტრანსფერისათვის. IPSAS-ის ამ მოთხოვნიდან გადახრით, მუნიციპალიტეტისთვის დამატებული ღირებულების გადასახადის (დღგ) განაწილება ხდება საბიუჯეტო კოდექსით პროცენტული განაწილების თაობაზე დადგენილი წესის საფუძველზე, გარდა საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ 164-ე მუხლით გათვალისწინებული მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებისა.

გადასახადების საკასო მეთოდით აღრიცხვის პირობებით უზრუნველყოფილია IPSAS-ის მოთხოვნა - საგადასახადო ოპერაციების შედეგად წარმოქმნილი აქტივების შეფასება მათი შექმნის დღეს არსებული რეალური ღირებულებით, ფულადი სახსრების ჩარიცხვა ხაზინის ერთიან ანგარიშზე. IPSAS-ით განსაზღვრული საგადასახადო სისტემით ანაზღაურებული ხარჯებით და საგადასახადო დანახარჯებით შემოსავლების ურთიერთგადაფარვა არ ხდება.

შეცდომით აღიარებული საგადასახადო შემოსავალი ბუღალტრულ აღრიცხვაში ანულირდება უკუგატარებით. გადასახადის გადამხდელისთვის მის მიერ ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნების წესი დადგენილია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ. ასევე, დადგენილია, რომ ცალკეულ შემთხვევაში, იმ გადასახადის გადამხდელის მიმართ, რომელიც ახორციელებს ელექტრონულ დეკლარირებას, შესაძლებელია განხორციელდეს ზედმეტად გადახდილი გადასახადის თანხის ავტომატური დაბრუნება. ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში ბიუჯეტის შემოსულობის ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი თანხის დაბრუნების და აგრეთვე უცხო ქვეყნის მოქალაქის მიერ საქართველოში შექმნილ საქონელზე გადახდილი დამატებული ღირებულების გადასახადის დაბრუნების მიზნით, გახსნილია სარეზერვო ქვეანგარიში, სადაც მიიმართება გადასახადების სახით მიღებული შემოსავლებიდან. ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით განსაზღვრული პროცენტული მაჩვენებლის შესაბამისი (ან ფიქსირებული) თანხის მოცულობა. გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების შესრულების აღრიცხვა და ანგარიშგება წარმოებს დაბრუნების ქვეანგარიშზე მიმართული სახსრების გარეშე. ბიუჯეტის შემოსულობის შესრულების აღრიცხვისა და ანგარიშგების წარმოებისას კორექტირება ხდება ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი შემოსულობის დაბრუნებული ან შემოსულობის სხვა სახეში გადატანილი თანხით.

IPSAS-ის თანახმად: „საავანსო შემოსულობები, რომლებიც გადასახადით დასაბეგრი მოვლენის დადგომამდე მიღებული რესურსებია, შეიძლება წარმოიქმნას გადასახადებთან კავშირში. საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობის თანახმად, გადასახადების საავანსო შემოსულობები, აღირიცხება როგორც შემოსავლის საკასო შესრულება, შესაბამისი გადასახადის სახეში.“

საანგარიშგებო პერიოდში ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლებმა შეადგინა 19,732,620 ათასი ლარი, საიდანაც სახელმწიფო ბიუჯეტში განაწილდა 16,994,175 ათასი ლარი

რაც შეეხება ჯარიმების ფინანსურ ანგარიშგებაში ცალკე მუხლად, საგადასახადო შემოსავლებისგან დამოუკიდებლად ასახვას, შემოსავლის სამსახურის მიერ IPSAS-ის მოთხოვნებისგან გადახრით ასახვა განპირობებულია კანონმდებლობის მოთხოვნით. IPSAS-ის თანახმად: „გადასახადები არ მოიცავს საურავებს ან კანონის დარღვევისთვის დაწესებულ სხვა სახის ჯარიმებს“. მიუხედავად IPSAS-ის ამ მოთხოვნისა, საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობის და საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მოთხოვნების შესაბამისად, გადასახადებზე დაკისრებული ჯარიმები და საურავები აღიარდება IPSAS-დან გადახრით და ფინანსურ ანგარიშგებაში არ აისახება გადასახადებისგან დამოუკიდებლად. ჯარიმები და საურავები მიეკუთვნება გადასახადებს და ბიუჯეტის საკასო შესრულების ანგარიშგებაში აისახება გადასახადების სახით მიღებულ შემოსავლებში.

სახელმწიფო ბიუჯეტის მიერ სანქცია/ჯარიმა/საურავების სახით მიღებულმა საკასო შემოსავლებმა შეადგინა 347,800 ათას ლარმა.

სანქციები, ჯარიმები და საურავები

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს სხვადასხვა სახის ხელშეკრულებების დარღვევასთან დაკავშირებით წარმოქმნილ შემოსავლებს ჯარიმებით, სანქციებით და საურავებით.

გრანტები

გრანტების სახით მიღებული შემოსავლები აღირიცხება დარიცხვის მეთოდის საფუძველზე, IPSAS 23-ის - „შემოსავალი არაგაცვლითი ოპერაციებიდან (გადასახადები და ტრანსფერები)“ - შესაბამისად.

გრანტების კატეგორია მოიცავს უცხო ქვეყნების მთავრობებიდან, საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან და სახელმწიფო ერთეულებიდან მიღებულ მიმდინარე და კაპიტალურ გრანტებს როგორც ფულადს, ასევე, სასაქონლოს.

გარე ტრანსფერებით შემოსავლები, რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული

გარე ტრანსფერებით შემოსავლები, რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული, ასახულია დარიცხვის მეთოდის საფუძველზე, IPSAS 23-ის - შემოსავალი არაგაცვლითი ოპერაციებიდან (გადასახადები და ტრანსფერები) - შესაბამისად.

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს როგორც მიმდინარე, ისე კაპიტალურ ტრანსფერებს ფიზიკური პირებიდან, კერძო არამომგებიანი ორგანიზაციებიდან, არასამთავრობო ფონდებიდან, ორგანიზაციებიდან, საწარმოებიდან და კორპორაციებიდან (მთავრობისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების გარდა) როგორც ფულადი შემოწირულობების, ასევე, არაფულადი საჩუქრების სახით.

შიდა ტრანსფერებით შემოსავლები

შიდა ტრანსფერებით შემოსავლები მოიცავს კანონმდებლობით განსაზღვრულ ისეთ შიდა ტრანსფერებით შემოსავლებს, რომლებიც არ არის ამოთიშული კონსოლიდაციისას.

გაცვლითი ოპერაციებიდან შემოსავლები

გაცვლითი ოპერაციებიდან შემოსავლები ასახულია დარიცხვის მეთოდის საფუძველზე, IPSAS 9-ის - „შემოსავალი გაცვლითი ოპერაციებიდან“ - შესაბამისად.

გაცვლითი ოპერაციებიდან შემოსავლები მოიცავს არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან ნამეტს, საპროცენტო

შემოსავლებს და გაცვლითი ოპერაციებიდან მიღებულ სხვა შემოსავლებს.

არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან მიღებული ნამეტი მოიცავს არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან მიღებულ შემოსავლებსა და ხარჯებს შორის სხვაობით წარმოქმნილ ნამეტს.

საპროცენტო შემოსავლები აერთიანებს სესხებთან, ფინანსური იჯარით გაცემულ აქტივებთან და სხვ, დაკავშირებით მიღებულ საპროცენტო შემოსავლებს.

გაცვლითი ოპერაციებიდან მიღებული სხვა შემოსავლები მოიცავს ისეთ გაცვლით შემოსავლებს, რომლებიც არ წარმოადგენს საპროცენტო შემოსავლებს ან არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან მიღებულ ნამეტს.

სხვადასხვა შემოსავლები

აღნიშნული კატეგორია აერთიანებს ისეთი ტიპის შემოსავლებს, როგორებიცაა რენტლიდან მიღებული შემოსავლები, კურსთაშორის სხვაობით მიღებული მოგება, ფლობიდან მიღებული მოგება, საექვო მოთხოვნების, ღირებულების შემცირების და გაუფასურების უკუგატარებით წარმოქმნილი მოგებები.

ხარჯები

ხარჯები აერთიანებს საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრულ შრომის ანაზღაურების ხარჯებს, საქონელსა და მომსახურებას, გრანტებს, გარე ტრანსფერებს, სხვა ხარჯებსა და სუბსიდიებს, სოციალური დახმარების/უზრუნველყოფის ხარჯებს. გარდა ამისა, აღნიშნულ კატეგორიაში მოცემულია ისეთი ხარჯები, როგორებიცაა შიდა ტრანსფერები, ცვეთის და ამორტიზაციის ხარჯები, საექვო (უიმედო) მოთხოვნების /გაუფასურების/ღირებულების შემცირების ხარჯები, გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან მიღებული ზარალი, ფინანსური ხარჯები და სხვადასხვა ხარჯები.

შრომის ანაზღაურების ხარჯები

აღნიშნული კატეგორია მოიცავს შტატით მომუშავეს მიერ შესრულებული სამუშაოს საზღაურს როგორც ფულადი, ასევე, სასაქონლო ფორმით. აქვე აისახება შტატით მომუშავეს კუთვნილი შვებულების საზღაურიც.

საქონელი და მომსახურება

აღნიშნული კატეგორია მოიცავს: შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა ანაზღაურებებს, მივლინებებთან დაკავშირებულ ხარჯებს, ოფისის ხარჯებს, წარმომადგენლობით ხარჯებს კვებისა და სამედიცინო ხარჯებს, რბილი ინვენტარისა და უნიფორმის შეძენის და პირად ჰიგიენასთან დაკავშირებულ ხარჯებს, ტრანსპორტის და ტექნიკის ექსპლუატაციისა და მოვლა-შენახვის ხარჯებს, სამხედრო ტექნიკისა და ტყვია-წამლის შეძენის ხარჯებს და სხვა დანარჩენი საქონლისა და მომსახურების ხარჯებს.

გრანტების, გარე ტრანსფერების, სხვა ხარჯების და სუბსიდიების ხარჯები

აღნიშნული კატეგორია მოიცავს ფულად და სასაქონლო გრანტებს, მიმდინარე და კაპიტალურ გარე ტრანსფერებს, რომლებიც სხვაგან არაა კლასიფიცირებული, სხვა ხარჯების კატეგორიაში ასახულ რენტის და ქონებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს და სუბსიდიებს.

გრანტების კატეგორია მოიცავს უცხო ქვეყნების მთავრობებზე, საერთაშორისო ორგანიზაციებზე და სახელმწიფო ერთეულებზე გაცემულ გრანტებს როგორც მიმდინარე, ისე, კაპიტალური სახით, ფულადი და სასაქონლო ფორმით.

გარე ტრანსფერებით ხარჯების კატეგორია მოიცავს მიმდინარე, და კაპიტალურ ტრანსფერებს ფიზიკურ პირებზე კერძო არამომგებიან ორგანიზაციებზე, არასამთავრობო ფონდებზე და სხვ. როგორც ფულადი, ასევე, სასაქონლო სახით.

სხვა ხარჯების კატეგორიაში შემავალი რენტის ხარჯები მოიცავს მიწის, წიაღისეული აქტივების და სხვა ბუნებრივად წარმოქმნილი (არაწარმოებული) აქტივების იჯარაზე გაწეული ხარჯებს, ხოლო ქონებასთან დაკავშირებული ხარჯები, გარდა პროცენტისა მოიცავს ორგანიზაციების მიერ არაწარმოებული აქტივის გამოყენებისათვის აქტივების მფლობელისათვის გაწეულ ხარჯებს (გარდა პროცენტისა).

სუბსიდიების კატეგორია აერთიანებს სახელმწიფო საწარმოებზე, კერძო საწარმოებზე და სხვა სექტორებზე მიმდინარე მიზნებისათვის უსასყიდლოდ, დაუბრუნებლად გაცემული ტრანსფერები.

შიდა ტრანსფერებით ხარჯები

შიდა ტრანსფერებით ხარჯები მოიცავს კანონმდებლობით განსაზღვრულ ისეთ შიდა ტრანსფერებით ხარჯებს, რომლებიც არ არის ამოთიშული კონსოლიდაციისას.

ცვეთის და ამორტიზაციის ხარჯები

ცვეთის ხარჯი აერთიანებს ცვეთადი აქტივების ცვეთადი ღირებულების სისტემატური ჩამოწერის ხარჯებს აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადის განმავლობაში.

ამორტიზაციის ხარჯი მოიცავს ამორტიზირებადი აქტივების ამორტიზირებადი ღირებულების სისტემატური ჩამოწერის ხარჯების აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადის განმავლობაში.

საექვო (უიმედო) მოთხოვნების/გაუფასურების/ღირებულების შემცირების ხარჯები

აღიშნული კატეგორია აერთიანებს მატერიალური მარაგების, ფინანსური აქტივების ძირითადი აქტივების, საინვესტიციო ქონების. არამატერიალური აქტივების შეღავათიანი მომსახურების ფარგლებში მიღებული აქტივების, ფინანსური იჯარის ფარგლებში მიღებული აქტივების და სხვა არაფინანსური აქტივების საექვო (უიმედო) მოთხოვნების/გაუფასურების/ღირებულების შემცირების ხარჯებს.

სოციალური დახმარების/უზრუნველყოფის ხარჯები

აღიშნული კატეგორია მოიცავს სახელმწიფოს ხარჯს საპენსიო სქემაში შენატანით, დამქირავებლის მიერ გაწეულ სოციალურ დახმარებით ხარჯებს, სხვა სოციალურ დახმარებებით ხარჯებს და სხვ.

გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან მიღებული ზარალი

გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან მიღებული ზარალი მოიცავს გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების გაყიდვებიდან მიღებულ შემოსავლებსა და ხარჯებს შორის სხვაობით წარმოქმნილ ზარალს.

სხვადასხვა ხარჯები

აღიშნული კატეგორია აერთიანებს კურსთა სხვაობის შედეგად ფლობიდან წარმოქმნილ ზარალს და ფლობის შედეგად გაწეული სხვა ზარალს.

ფინანსური ხარჯები

ფინანსური ხარჯები მოიცავს პროცენტის სახით არარეზიდენტებზე, რეზიდენტებზე, გარდა სახელმწიფო ერთეულებისა და სახელმწიფო ერთეულებზე გადახდილ თანხებს ფასიანი ქაღალდებისთვის, გარდა აქციებისა, სესხებისათვის და ფინანსური იჯარისათვის.

ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება

ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება მომზადებულია პირდაპირი მეთოდით, რაც გულისხმობს ანგარიშგების თარიღისათვის ფულადი სახსრების წყაროების და გამოყენების შესახებ, ასევე, ფულადი სახსრების ნაშთების შესახებ სააღრიცხვო მონაცემებზე ინფორმაციის წარმოდგენას საანგარიშგებო პერიოდში საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადების სახით.

ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებას ამზადებენ მხოლოდ ქვემოთ ჩამოთვლილი ერთეულები:

- ✓ სახაზინო სამსახური, რომელიც IPSAS-ების მოთხოვნების შესაბამისად, აკონტროლებს ხაზინის ერთიან ანგარიშზე არსებულ სახელმწიფო ბიუჯეტის კუთვნილ ფულად სახსრებს;
- ✓ ავტონომიური რესპუბლიკები და მუნიციპალიტეტები, ხაზინის ერთიან ანგარიშზე ადგილობრივი ბიუჯეტების ორგანიზაციების კუთვნილ ფულად სახსრებთან დაკავშირებით;
- ✓ უცხო ქვეყნებში საქართველოს საელჩოები და წარმომადგენლობები;
- ✓ სხვა ერთეულები, რომლებიც IPSAS-ების მოთხოვნების შესაბამისად, აკონტროლებენ ფულად სახსრებს.

წმინდა აქტივების/კაპიტალის ცვლილებების ანგარიშგება

წმინდა აქტივების/კაპიტალის ცვლილებების შესახებ ანგარიშგება ასახავს წმინდა აქტივების/კაპიტალის ცვლილებებს საანგარიშგებო პერიოდში. აღნიშნულ ანგარიშგებაში თავს იყრის ისეთი ინფორმაცია, როგორცაა:

- სააღრიცხვო პოლიტიკის რესტროსპექტული გამოყენებით ან/და წინა პერიოდ(ებ)ის არსებითი შეცდომების რესტროსპექტული გადაანგარიშებით გამოწვეულ კაპიტალის ზრდას/კლებას;
- წმინდა აქტივების/კაპიტალის გადაანგარიშების შედეგად მიღებულ საწყისი ნაშთის შესახებ;
- წმინდა აქტივების/კაპიტალის ცვლილებების შესახებ, რომელიც მოიცავს დამფუძნებლების შენატანებს, საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსურ შედეგს და დამფუძნებლებზე გადახდილ თანხებს;
- წმინდა აქტივების/კაპიტალის საბოლოო ნაშთის

შესახებ ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების

ანგარიშგება

სახელმწიფო ერთეულების ფინანსური ანგარიშგების ანგარიშვალდებულების და გამჭვირვალების გაზრდის მიზნით, მომზადებულია ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგება, IPSAS 24-ის - „ბიუჯეტის შესახებ ინფორმაციის წარდგენა ფინანსურ ანგარიშგებაში“ - მოთხოვნების შესაბამისად.

ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგებაში ბიუჯეტის „გეგმური“ და „ფაქტობრივი“ მონაცემები წარმოდგენილია საკასო მეთოდის შესაბამისად.

ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგება წარმოდგენილია მრავალსვეტიანი ფორმატის სახით, სადაც შემოსულობების და გადასახდელების თითოეული კატეგორიისათვის ცალ-ცალკეა მითითებული დამტკიცებული წლიური ბიუჯეტი, დაზუსტებული გეგმური მაჩვენებლები, ამ მაჩვენებლების ფაქტობრივი შესრულება და ფაქტობრივი შესრულების პროცენტული მაჩვენებელი.

ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგება მომზადებულია მხოლოდ საბიუჯეტო ასიგნებებთან დაკავშირებით.

ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგების მიზნებისათვის, დამტკიცებული ბიუჯეტი ასახავს საბიუჯეტო წლის მანძილზე მოსალოდნელ საბიუჯეტო შემოსულობებს და გადასახდელებს, რომლებიც დამტკიცებულია შესაბამისი უფლებამოსილი ორგანოს მიერ. საბოლოო (დაზუსტებული) ბიუჯეტი მოიცავს საბიუჯეტო პერიოდში ერთეულის ან ღონისძიების დასაფინანსებლად თავდაპირველად გამოყოფილი თანხების ყველა ნებადართულ ცვლილებას ან შესწორებას.

სახელმწიფო ბიუჯეტის კონსოლიდირებული (ნაერთი)ფინანსური ანგარიშგების სხვა განმარტებითი შენიშვნები

კონსოლიდაციის პროცესი

სახელმწიფო ბიუჯეტის კონსოლიდირებული (ნაერთი) ანგარიშგება მომზადებულია სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი მხარჯავი დაწესებულებების მიერ წარმოდგენილი ნაერთი წლიური ფინანსური ანგარიშგებების საფუძველზე, სახაზინო სამსახურის მიერ. ამასთან, აღნიშნულ ანგარიშგებაში საქართველოს დაზვერვის სამსახურის და საქართველოს საპატრიარქოს შემთხვევაში მოცემულია მხოლოდ ბიუჯეტის შესრულების შესახებ მონაცემები¹

აქტივები და ვალდებულებები, რომლებიც წარმოშობილია მხარჯავსა (მაკონტროლებელსა) და კონტროლირებულ ერთეულებს შორის შიდა ოპერაციებით, ფინანსური ანგარიშგებიდან ძირითადად, ელიმინირებულია, ხოლო კონსოლიდაციას დაქვემდებარებულ ერთეულებს შორის განხორციელებული ოპერაციების და ნაშთების ელიმინირება სრულად არ არის უზრუნველყოფილი კონსოლიდაციის პროგრამული უზრუნველყოფის არარსებობისა და ხაზინის ელექტრონულ სისტემაში მთავარი წიგნის ფუნქციონალის არასრულყოფილად ფუნქციონირების გამო. ამავე მიზეზით, ანგარიშგების თარიღის შემდგომ, ანგარიშგების თარიღსა და სახაზინო სამსახურის მიერ კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების გამოქვეყნების თარიღს შორის პერიოდში, მომხდარი მაკორექტირებელი და არამაკორექტირებელი მოვლენების ასახვა კონსოლიდირებულ (ნაერთ) ფინანსურ ანგარიშგებასა და განმარტებით შენიშვნებში ვერ ხდება.

ხშირ შემთხვევაში, სახელმწიფოს სახელით ფლობილი აქტივები, აღებული ვალდებულებები, მიღებული შემოსავლები და გაწეული ხარჯები არ არის წარმოდგენილი შესაბამისი მხარჯავი დაწესებულებების ფინანსურ ანგარიშგებებში.

ფინანსური ანგარიშგების მონაცემები ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშების მონაცემებთან შედარებულია ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნა №21-ში. ბიუჯეტის შესრულებასა და წმინდა ფულად სახსრებს შორის განსხვავებები გამოწვეულია საბიუჯეტო კლასიფიკაციასა და IPSAS-ების მოთხოვნებს შორის განსხვავებებით, ასევე, ერთეულების მომცველობით. (სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულება მოიცავს მხოლოდ საბიუჯეტო სახსრებს, ხოლო ფინანსური ანგარიშგება მოიცავს როგორც საბიუჯეტო სახსრებს, ისე კანონმდებლობით ნებადართულ არასაბიუჯეტო (საკუთარ) სახსრებს.

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მონაცემების სრულყოფის მიზნით, მხარჯავი დაწესებულებების აგრეგირებული ინფორმაცია დაკორექტირებულია ფინანსთა სამინისტროს რეესტრებიდან და ხაზინის ინფორმაციიდან შემდეგი მონაცემებით:

- სახელმწიფო ბიუჯეტის საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების შესახებ, გარდა იმ ინფორმაციისა, რომლებიც ორგანიზაციების მიერ ასახულია ფინანსურ ანგარიშგებებში (პროგრამული კოდი 55 00);
- საგარეო საკრედიტო რესურსების ხარჯზე გადასესხებული სახსრების, პროცენტის და პირგასამტეხლოს შესახებ;
- საქართველოს საპატრიარქოს და სახელმწიფო დაზვერვის სამსახურის ბიუჯეტის შესრულების შესახებ;

ქვემოთ წარმოდგენილია შესადარისი ინფორმაცია 2023 და 2022 წლებისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტის საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების ის ნაწილი, რომლებიც არ არის ორგანიზაციების ფინანსურ ანგარიშგებებში ასახული.

წარმოდგენილია ათას ლარებში

გადასახდელების სახეები	2023 წელი	2022 წელი
საკონელი და მომსახურება	182	1
პროცენტი	-	-
სუბსიდიები	914	-
სოციალური უზრუნველყოფა	369,500	275,000
გრანტები	16,359	156,098
სხვა ხარჯები	27,500	-
არაფინანსური აქტივების ზრდა	60,768	246
ფინანსური აქტივების ზრდა	291,873	26,252
ვალდებულებების კლება	33	-
სულ	767,128	457,598

საგარეო საკრედიტო რესურსების ხარჯზე გადასესხებული სახსრების შესახებ მონაცემები წარმოდგენილია ქვემოთ ცხრილის სახით 2023 წლის 31 დეკემბრის და 2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

წარმოდგენილია ათას ლარებში

გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები	2023 წლის 31 დეკემბერი	2022 წლის 31 დეკემბერი	ზრდა/კლება
საგარეო საკრედიტო რესურსების ხარჯზე გაცემული სესხები	2,901,409	2,808,119	93,290

გადასესხებულ სახსრებთან დაკავშირებით დარიცხული და მიღებული პროცენტის და პირგასამტეხლოს სახით მიღებული შემოსავლები მოცემულია ცხრილის სახით:

წარმოდგენილია ათას ლარებში

გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები	პროცენტი საანგარიშგებო პერიოდში		პირგასამტეხლო და სხვა შემოსავლები საანგარიშგებო პერიოდში	
	დარიცხული	მიღებული	დარიცხული	მიღებული
საგარეო საკრედიტო რესურსების ხარჯზე გაცემული სესხები	128,228	98,523	26	26

სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშგების სახაზინო სამსახურის ინფორმაცია სასესხო ფინანსური აქტივების კლების შესახებ ფინანსთა სამინისტროს ვალის მართვის დეპარტამენტის ინფორმაციას, სრულად არ შეესაბამება, რაც გამოწვეულია კურსთაშორის სხვაობით.

სსიპ - შემოსავლების სამსახური, “საქართველოს საგადასახადო კოდექსის” თანახმად, ვალდებულია გააკონტროლოს გადასახადების გამომწვევების სისწორე და სისრულე და მათი დროულად გადახდა, ასევე უზრუნველყოს გადასახადის გადამხდელთა დროულად აღრიცხვა; განახორციელოს დარიცხული და ბიუჯეტში გადახდილი გადასახადების აღრიცხვა და შეადგინოს ანგარიშგება გადახდილი გადასახადების შესახებ, ადასახადის გადამხდელს დაუბრუნონ ზედმეტად გადახდილი თანხა კოდექსით დადგენილი წესით. გადასახადის გადახდის დღედ ითვლება გადასახადის თანხის ბიუჯეტის შესაბამის ანგარიშზე ჩარიცხვის დღე, თუ საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის დადგენილი. გადასახადის, აგრეთვე გადასახადის მიმდინარე გადასახდელების გადახდის ვადა დადგენილია თითოეული გადასახადის მიხედვით.

„საგადასახადო კოდექსის“ თანახმად. გადასახადის დარიცხვა გულისხმობს საგადასახადო ორგანოს მიერ კონკრეტული საგადასახადო პერიოდისათვის გადასახადის თანხის აღრიცხვასა და ასახვას გადასახადის გადამხდელის პირადი აღრიცხვის ბარათზე, რომლის წარმოების წესი განსაზღვრულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ. გადასახადის ასახვის საფუძვლად გამოყენებული დოკუმენტების ნუსხა განსაზღვრულია ზემოაღნიშნული კოდექსით.

სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ, რომელის წინაშეც გადამხდელები პერიოდულად ახდენენ დეკლარირებას და რომელიც ახორციელებს კონკრეტული გადასახადის ადმინისტრირებას და რომლის ვალდებულებასა IPSAS-ის მიხედვით გადასახადების დარიცხვის მეთოდით აღრიცხვა, გადასახადები აღრიცხება საკასო მეთოდით. შემოსავალი აღიარდება, გადასახადით დაბეგვრის შედეგად წარმოქმნილ რესურსებზე კონტროლის მოიპოვების მომენტში, რაც უზრუნველყოფილია ამ რესურსების მიღებისას. სტანდარტის მოთხოვნიდან გადახრა განპირობებულია ზოგიერთი საგადასახადო ნაკადის საიმედოდ შეფასების სირთულეებით და ძალაშია ხაზინის ელექტრონული მთავარი წიგნის შემოსავლის დარიცხვის მეთოდით აღრიცხვის ფუნქციონალის სრულად ამოქმედებამდე. სახაზინო კოდების სისტემის რეფორმის ფარგლებში, 2016 წლის პირველი იანვრიდან, ყველა გადასახადის სახაზინო კოდის გაუქმებისა და გადასახადის ერთიანი სახაზინო კოდის ამოქმედების შედეგად, გადასახადების მობილიზება ხდება აღნიშნულ ერთიან სახაზინო კოდზე და შემდგომში გადასახადი სახეების მიხედვით ნაწილდება ფაქტიურად დეკლარირებულ ვალდებულებებზე, ქრონოლოგიური წესით, კუთვნილი სავადო თარიღის მიხედვით. ხაზინის ერთიან ანგარიშზე ჩარიცხული თანხის გადასახადის სახეების მიხედვით განაწილება ხდება შემდეგი წესით:

- 2016 წლის 1 იანვრიდან, ერთიანი სახაზინო კოდის რეფორმის შემდგომ, საქართველოს საგადასახადო კოდექსით დადგენილი გადასახადების ბიუჯეტში გადახდისას საგადახდო დავალებში არ მიეთითება გადასახადის განმსაზღვრელი კოდი. გადახდილი თანხების შესახებ ინფორმაცია ხაზინიდან მიეწოდება შემოსავლების სამსახურს, რომელიც ცალკეული გადასახადის გადამხდელის მიერ გადახდილ თანხას განაწილებს ამ გადასახადის გადამხდელის პირადი აღრიცხვის ბარათზე არსებული ვალდებულებების მიხედვით. გადახდილი თანხის ბარათზე არსებულ აღიარებულ საგადასახადო ვალდებულებებზე განაწილება ხდება საგადასახადო კანონმდებლობით დადგენილი თანმიმდევრობით – გადასახადის თანხა, ჯარიმა და საურავი.
- ძირითადი გადასახადების მიხედვით აღიარებული დავალიანების არსებობის შემთხვევაში, რომელთა წარმოშობა მოხდა ერთ კალენდარულ დღეს, გადახდილი თანხის მიკუთვნება ხდება იმ გადასახადის სახეზე, რომლის დარიცხვაც დროში უფრო ადრე მოხდა.
- ხაზინიდან გადახდილი თანხების შესახებ მიღებული ინფორმაციით გადასახადის გადამხდელის პირადი აღრიცხვის ბარათის მიხედვით, ყოველდღიური შესრულების მიზნებისათვის ვალდებულებების აღრიცხვა ხორციელდება სამუშაო დღის დამთავრების შემდეგ 24 საათამდე, შესაბამისად, ამ ვადამდე დაფიქსირებულ ვალდებულებებზე ხდება გადახდილი თანხების განაწილება. აღნიშნული დროის შემდეგ დეკლარირებული/დარიცხული ვალდებულებები შესრულების მიზნებისათვის აღრიცხვა შემდეგ სამუშაო დღეს.

იმ შემთხვევაში, თუ პირს ერიცხება საგადასახადო ვალდებულება რამდენიმე გადასახადში და გადაიხადა თანხა, რომელიც საკმარისი არ არის გადასახადების მიხედვით არსებული დავალიანების სრულად დასაფარავად, თანხის განაწილება მოხდება ცალკეული გადასახადის ვალდებულების წარმოშობის ვადის მიხედვით. შესაბამისად, გადახდილი თანხით პირველად დაიფარება უფრო ადრე წარმოშობილი ვალდებულება. ანალოგიური თანმიმდევრობით მოხდება სანქციაში არსებული ვალდებულების დაფარვა. გადასახადის, ჯარიმისა და საურავის მიხედვით ბარათზე არსებული ვალდებულების დაფარვით განისაზღვრება ცალკეული გადასახადის გადამხდელის მიერ გადახდილი თანხები. შესაბამისად, გადასახადის გადამხდელის ბარათებზე ვალდებულების მიხედვით თანხების გადანაწილება წარმოადგენს დღის შერულებას.

- იმ შემთხვევაში, თუ გადასახადის გადამხდელი გადაიხდის თანხას და მას ბარათზე არ გააჩნია ვალდებულება, გადახდილი თანხა აისახება დღის შესრულებაში სხვა გადასახადებში. შემდგომში, თუ გადასახადის გადამხდელს წარმოექმნა საგადასახადო ვალდებულება მისი დაფარვა მოხდება ზედმეტობიდან და შესაბამისი აისახება დღის შესრულებაში.

IPSAS 23-ის თანახმად, გადასახადებიდან შემოსავალი წარმოიქმნება მხოლოდ მთავრობისათვის, რომელიც გადასახადს აწესებს, და არა სხვა ერთეულებისათვის. თუ ცენტრალური მთავრობის მიერ დაწესებული გადასახადი, რომლის მთელი ამონაგებიც (ან ნაწილი) ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებს გადაეცემა მიმდინარე ასიგნებების საფუძველზე, ცენტრალური მთავრობა მოცემული გადასახადისთვის აღიარებს აქტივებს და შემოსავალს, აგრეთვე ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებზე განხორციელებული ტრანსფერისათვის აქტივების შემცირებას და ხარჯს. ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანო აღიარებს აქტივებს და შემოსავალს მიღებული ტრანსფერისათვის. IPSAS-ის ამ მოთხოვნიდან გადახრით, მუნიციპალიტეტისთვის დამატებული ღირებულების გადასახადის (დღგ) განაწილება ხდება საბიუჯეტო კოდექსით პროცენტული განაწილების თაობაზე დადგენილი წესის საფუძველზე, გარდა საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ 164-ე მუხლით გათვალისწინებული მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებისა.

გადასახადების საკასო მეთოდით აღრიცხვის პირობებით უზრუნველყოფილია IPSAS-ის მოთხოვნა - საგადასახადო ოპერაციების შედეგად წარმოქმნილი აქტივების შეფასება მათი შექმნის დღეს არსებული რეალური ღირებულებით, ფულადი სახსრების ჩარიცხვა ხაზინის ერთიან ანგარიშზე. IPSAS-ით განსაზღვრული საგადასახადო სისტემით ანაზღაურებული ხარჯებით და საგადასახადო დანახარჯებით შემოსავლების ურთიერთგადაფარვა არ ხდება.

შეცდომით აღიარებული საგადასახადო შემოსავალი ბუღალტრულ აღრიცხვაში ანულირდება უკუგატარებით. გადასახადის გადამხდელისთვის მის მიერ ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნების წესი დადგენილია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ. ასევე, დადგენილია, რომ ცალკეულ შემთხვევაში, იმ გადასახადის გადამხდელის მიმართ, რომელიც ახორციელებს ელექტრონულ დეკლარირებას, შესაძლებელია განხორციელდეს ზედმეტად გადახდილი გადასახადის თანხის ავტომატური დაბრუნება. ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში ბიუჯეტის შემოსულობის ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი თანხის დაბრუნების და აგრეთვე უცხო ქვეყნის მოქალაქის მიერ საქართველოში შექმნილ საქონელზე გადახდილი დამატებული ღირებულების გადასახადის დაბრუნების მიზნით, გახსნილია სარეზერვო ქვეანგარიში, სადაც მიიმართება გადასახადების სახით მიღებული შემოსავლებიდან. ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით განსაზღვრული პროცენტული მაჩვენებლის შესაბამისი (ან ფიქსირებული) თანხის მოცულობა. გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების შესრულების აღრიცხვა და ანგარიშგება წარმოებს დაბრუნების ქვეანგარიშზე მიმართული სახსრების გარეშე. ბიუჯეტის შემოსულობის შესრულების აღრიცხვისა და ანგარიშგების წარმოებისას კორექტირება ხდება ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი შემოსულობის დაბრუნებული ან შემოსულობის სხვა სახეში გადატანილი თანხით.

IPSAS-ის თანახმად: „სავანსო შემოსულობები, რომლებიც გადასახადით დასაბეგრი მოვლენის დადგომამდე მიღებული რესურსებია, შეიძლება წარმოიქმნას გადასახადებთან კავშირში. საქართველოს საგადასახადო

კანონმდებლობის თანახმად, გადასახადების საავანსო შემოსულობები, აღირიცხება როგორც შემოსავლის საკასო შესრულება, შესაბამისი გადასახადის სახეში.

რაც შეეხება ჯარიმების ფინანსურ ანგარიშგებაში ცალკე მუხლად, საგადასახადო შემოსავლებისგან დამოუკიდებლად ასახვას, შემოსავლის სამსახურის მიერ IPSAS-ის მოთხოვნებისგან გადახრით ასახვა განპირობებულია კანონმდებლობის მოთხოვნით. IPSAS-ის თანახმად: „გადასახადები არ მოიცავს საურავებს ან კანონის დარღვევისთვის დაწესებულ სხვა სახის ჯარიმებს“. მიუხედავად IPSAS-ის ამ მოთხოვნისა, საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობის და საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მოთხოვნების შესაბამისად, გადასახადებზე დაკისრებული ჯარიმები და საურავები აღიარდება IPSAS-დან გადახრით და ფინანსურ ანგარიშგებაში არ აისახება გადასახადებისგან დამოუკიდებლად. ჯარიმები და საურავები მიეკუთვნება გადასახადებს და ბიუჯეტის საკასო შესრულების ანგარიშგებაში აისახება გადასახადების სახით მიღებულ შემოსავლებში.

ქვემოთ მოცემულია საქართველოს საპატრიარქოს და სახელმწიფო დაზვერვის სამსახურის ბიუჯეტის შესრულების მონაცემები, რომლითაც დაკორექტირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება:

წარმოდგენილია ათას ლარებში

გადასახდლების სახეები	2023 წელი	2022 წელი
საქართველოს დაზვერვის სამსახური		
საკონელი და მომსახურება	18,000	15,400
საქართველოს საპატრიარქო		
პროცენტი	47	47
სუბსიდიები	24,327	24,103
არაფინანსური აქტივების ზრდა	587	814
ვალდებულებების კლება		33

ქვემოთ წარმოდგენილია ცხრილები შეღავათიანი მომსახურების აქტივების და ფინანსური ვალდებულებების შესახებ, რომლითაც დაკორექტირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება:

წარმოდგენილია ათას ლარებში

N	შეღავათიანი მომსახურების შეთანხმების დასახელება	აქტივები	
		2023 წლის 31 დეკემბერი	2022 წლის 31 დეკემბერი
1	შპს საქართველოს აეროპორტების გაერთიანება	57,480.4	374,304.2
სულ ჯამი		57,480.4	374,304.2

N	შეღავათიანი მომსახურების შეთანხმების დასახელება	ფინანსური ვალდებულებები	
		2023 წლის 31 დეკემბერი	2022 წლის 31 დეკემბერი
1	შპს საქართველოს აეროპორტების გაერთიანება	57,480.4	374,304.2
სულ ჯამი		57,480.4	374,304.2

პირობითი ვალდებულებები

მთავრობის პირობითი ვალდებულებები, რომელიც არ აისახება ფინანსური ანგარიშგების ფორმებში, მოიცავს შემდეგს:

- ეროვნული ბანკის მიერ საერთაშორისო სავალუტო ფონდიდან (IMF) აღებული სესხებს (ემსახურება სებ-ი);
- სახელმწიფოს მიერ გარანტირებულ სესხებს (ემსახურება VTB);
- შიდა ე.წ „ისტორიულ ვალს“⁴

ქვემოთ წარმოდგენილია ფინანსური აქტივების და ვალდებულებების რეესტრებში მოცემული ეროვნული ბანკის მიერ აღებული და სახელმწიფოს მიერ გარანტირებული სესხების და მათზე დარიცხული პროცენტების მონაცემები საანგარიშგებო პერიოდისათვის,

ფინანსური ვალდებულებები	გრძელვადიანი ვალდებულებები		საანგარიშგებო პერიოდში ზრდა/კლება	პროცენტი საანგარიშგებო პერიოდში	
	2023 წლის 31 დეკემბერი	2022 წლის 31 დეკემბერი		დარიცხული	გადახდილი
ეროვნული ბანკის მიერ საერთაშორისო სავალუტო ფონდიდან (IMF) აღებული სესხები	1,080,682	1,157,893	(77,211)	64,969	55,400
გარანტირებული სესხები	-	3,311	(3,311)	19	19

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების ფორმებში ასევე არ შეიტანება „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად განსაზღვრული ქვემოთ ჩამოთვლილი შემდეგი შიდა ე.წ "ისტორიული ვალი" 672,325 ათასი ლარის ოდენობით⁵, რომელიც არ არის ასახული ფინანსთა სამინისტროს რეესტრებში ასახულ სახელმწიფო საშინაო ვალში და რომელიც IPSAS-ების შესაბამისად, განიხილება პირობით ვალდებულებებად ⁶.

⁵ შიდა ე. წ „ისტორიულ ვალის“ მოცულობა საორიენტაციოა, ვინაიდან ამ კატეგორიის უმეტესი ნაწილი დასაზუსტებელია.

მოსახლეობის მიერ ყოფილ სახელმწიფო კომერციულ ბანკებში შეტანილი ანაზღაურების ინდექსაციით წარმოქმნილ დავალიანებას;

- ყოფილი სსრ კავშირის საგარეო-ეკონომიკური საქმიანობის ბანკის მიერ ბლოკირებული, ამავე ბანკის თბილისის განყოფილების ანგარიშზე რიცხული, საქართველოს ფიზიკური და იურიდიული პირების კუთვნილი სახსრების აუნაზღაურებლობით წარმოქმნილ დავალიანებას;
- რუსეთის ფედერაციის ცენტრალური ბანკის მიერ ამ ბანკის საკორესპონდენტო ანგარიშებზე რიცხულ, საქართველოს იურიდიული პირების კუთვნილი სახსრების სახელმწიფო საგარეო ვალის ანგარიშში ჩამოწერის შედეგად წარმოქმნილ დავალიანებას;
- თურქმენეთიდან 1995 წლის ჩათვლით მოწოდებული ბუნებრივი აირის საფასურის გადახდის სანაცვლოდ საქართველოს მთავრობის დავალებით ქვეყნის საწარმოებისა და ორგანიზაციების მიერ გადატვირთული პროდუქციის ანაზღაურებაში არსებულ დავალიანებას;
- საქართველოს რესპუბლიკის 1992 წლის შინაგანი მომგებიანი სესხის ობლიგაციების გამოშვებით წარმოქმნილ ვალდებულებას;
- ყოფილი სსრ კავშირის 1990 წლის სახელმწიფო უპროცენტო მიზნობრივი ობლიგაციების დაფარვის ვალდებულებას;
- კოოპერატიულ ბინათმშენებლობასთან დაკავშირებით სახელმწიფოს მიერ აღებულ ვალდებულებას;
- მუნიციპალურ საწარმო „თბილტრანსში“ ხელშეკრულებით მომუშავე მძღოლების ბინებით დაუკმაყოფილებლობით წარმოქმნილ დავალიანებას;
- მოსახლეობის მიერ სახელმწიფო ლატარიაში მოგებული ნივთების გაუნაღდებლობით წარმოქმნილ დავალიანებას;
- ყოფილი სსრ კავშირის „ინდუსტრიაბანკის“ მიერ ბლოკირებულ, ამავე ბანკის ბათუმის განყოფილების ანგარიშზე რიცხული, საქართველოს იურიდიული პირების კუთვნილი სავალუტოსახსრების აუნაზღაურებლობით წარმოქმნილი დავალიანებას

